

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ.
REVISTĂ PEDAGOGICĂ SOCIALĂ.

O dreptate întârziată.

Încă pe la începutul lunii Aprilie a. c. ziarele din capitală au adus știrea despre unele radicale schimbări și permutări, ce Ministerul instrucțiunii — în urma schimbării de guvern — a găsit cu cale să le facă printre unii funcționari superiori dela Minister și în special în corpul inspectorilor de învățământ primar. Printre cei schimbați și permutați am întâlnit și numele unora, a căror activitate n'a fost totdeauna în concordanță cu interesele și drepturile legale câștigate ale învățătorilor de dincoace de Carpați. Eră firesc prin urmare, că revocarea acestora din fruntea inspectoratelor, pe care le-au condus, să fie salutată în cercurile învățătorești cu satisfacție și ușurare șufletească.

Nu cu mai puțină satisfacție a luat act învățătoarea și de îndepărtarea d-lui Petre Ghițescu din fruntea Direcțiunei generale a învățământului primar. Noi nu vom încerca în cadrul acestor șire să discutăm meritele ori nemeritele, pe care d-sa și le-ar fi câștigat în calitatea sa de îndrumător al învățământului primar din România întregită. Va fi muncit și dânsul de sigur cât l-au ajutat puterile și cum a înțeles pentru învățământul primar. Aceasta noi o spunem, ca niște cronicari obiectivi, cari totdeauna am avut obiceiul să recunoaștem fiecăruia ce este al său.

Dar nu putem uita, că d-sa dimpreună cu garda inspectorilor trimiși din Vechiul-Regat în Ardeal, în loc să organizeze, a desorganizat învățământul primar din din aceste părți. Căci cine nu știe că acești inspectori au fost trimiși dela București cu instrucțiuni speciale,

care se rezumă în următoarele: Învățătorii din Ardeal sunt inferiori în pregătire învățătorilor din Vechiul-Regat, deci misionarii d-lui Ghițescu au datoria să-i ridice la acelaș nivel. Învățătorii din Ardeal nu sunt îndeajuns pătrunși de adevăratul sentiment patriotic, prin urmare trebuie învățați patriotizm și altele de felul acesta. Și când învățătorimea din Ardeal prin esponentii săi cereă respectarea drepturilor câștigate și legale, în lipsa totală de argumente, trimișii d-lui Ghițescu invocau faimoasa teorie a dreptului cuceritorului, considerând astfel Ardealul de o simplă colonie. În general felul cum d-l Ghițescu a știut să privească și să soluționeze o bună parte din problemele școlii și ale învățătorilor din Ardeal, cu drept cuvânt a produs o amărăciune justificată în sufletele dascălilor. Reprezentant tipic al unei concepții și al unui sistem, ce între împrejurări normale de mult trebuia să dispară, d-l Petre Ghițescu puneă mai presus de orice considerațiuni de drept voința sa. Toate măsurile luate de d-sa în legătură cu o asimilare a situației învățătorilor din provinciile alipite cu a corpului didactic primar din Vechiul-Regat au fost privite prin prizma sa proprie, din care se reflectă o totală lipsă de cunoaștere a stărilor specifice, ce se găseau aici. Nu odată a procedat chiar cu lipsă de bună credință în soluționarea acestor probleme. Dacă o seamă din nevoile școlii și învățătorilor totuși au reușit să fie satisfăcute, aceasta se datorește deselor intervenții — ce au costat timp și bani — la Ministerul central și în parlament și care lucru între împrejurări normale putea lipsi.

Din aceste și alte motive de ordin școlar general ne gândim cu regret în ce mâni au fost lăsate frânele de direcționare a învățământului primar din țara noastră în curs de atâția ani. Și ca pe niște muncitori devotați în ogorul cultural al neamului, străini de orice preocupățiuni personale sau de alt ordin, cu gândul exclusiv la bunul mers al învățământului și al școlii, schimbarea făcută ne bucură și ne umple de nădejde, că greșala trecutului nu se va mai repeta. După concepția noastră un loc de o așa mare și delicată răspundere reclamă un personaj cu o vastă experiență și cultură în dome-

niul problemelor, ce formează fundamentul de prosperare și civilizație a unui popor. Directorul general al învățământului primar dintr'o țară trebuie să fie o personalitate, care este chemată la aceasta demnitate în baza unei îndelungate opere, din care radiază cel mai curat suflu de premenire, înviorare și înalte concepții de o adâncă morală și înțelegere, care lucruri aplicate, singure pot garanta și produce o epocă de strălucire pentru școala poporului într'un timp dat. Exemplu: Franța a avut în fruntea învățământului primar capacități ca Paul Lapie și Jules Payot, cari încă înainte de a fi directori generali au disecat probleme, ce priveau școala și învățământul nu numai din țara lor, ci din lumea întreagă. Numai în felul aceasta o direcțiune generală de învățământ înseamnă viață și aceasta viață se resfrânge și alimentează cu intenzitate lumina și cultura pe care trebuie să o servească școala și în cel mai îndepărtat cătun din cuprinsul unei țări.

Dacă aceste condițiuni elementare de existență și rațiune de a fi a unui director general lipsesc, atunci școala se zbate în haos, nemulțumirile sunt la ordinea zilei și întentuziasmul pentru nobila misiune evaporează din sufletul dascălilor.

Aceste constatări și adevăruri noi le spunem cu sufletul curat nu numai pentru guvernarea trecută, dar și pentru cea actuală și viitoare și pentru toate guvernarile, care se vor perândă în fruntea țării.

*

Revenind acum la rolul jucat de unii domni inspec-tori trimiși în părțile aceste cu instrucțiuni speciale, credem că e bine să facem și asupra activității lor puțină analiză. Înainte însă de a face această, să vedem ce trebuie să fie un inspector școlar.

Inspectorul școlar trebuie să fie un om dela care emană în mare idei regeneratoare pentru didactică și școală. Departe de a fi numai un simplu funcționar de birou, care își pune clauzula pe actele înregistrate și autor de rapoarte rigide către Minister, el trebuie să fie un organizator probat și priceput. El trebuie să cunoa-

scă adânc stările sociale, situația și mentalitatea populației de pe un teritor dat. Nu mai puțin nevoile culturale și cauzele lor vor fi probleme, pentru a căror deslegare un inspector are să fie înarmat cu toate însușirile și aptitudinile, care îl pun mai pre sus de toți aceia, cari așteaptă să fie conduși, povățuiți și încurajați. Pe lângă temeinice și largi cunoștințe de didactică și metodă și pe lângă recerînța inevitabilă de a fi la curent cu toate ideile mai noi, ce se prelucră și preocupă lumea școlară în materie de educație și învățământ, un adevărat inspector va fi sinteza a tot ce este mai bun, mai larg văzător și mai împunător în aspectele și formele de propășire, ce le reclamă școala dintr'o regiune. Școala dintr'o regiune trebuie să reoglindească sufletul și ideile inspectorului său. Acest suflet și aceste idei nu vor încetă să se manifesteze și să rodească atât timp, cât există dascăl, care a avut norocul să fie sfătuit, îndemnat și supravegheat în munca sa de un astfel de inspector. Un simț de dreptate, echitate și legalitate ireproșabilă face ca inspectorul să se bucurie de o deosebită stimă, autoritate și încredere a subalternilor săi. Mai adăugând la aceasta și dragostea și interesul ce trebuie să-l aibă un inspector școlar față de multiplele năcazuri și nevoi ale învățătorilor, pentru a le ajuta, vom vedea înfiripându-se ca prin minune legătura îndisolubilă de dragoste, care face din inspector un părinte al învățătorilor pe cari îi conduce.

Inspectorii școlari trebuie să fie recrutați astfel din perla bărbaților reprezentativi ai școlii. Ei se vor împune și trebuie să fie chemați în aceste posturi de mare răspundere în urma unei ierarchii făcute și a dovezilor prestate în curs de ani de zile despre capabilitatea de a îmbrățișa mulțimea chestiunilor cu care se înfățișează școala în ansamblul ei. Inspectorii școlari nu pot să fie favoriți politici cu o situație fluctuantă de azi pe mâine. Misiunea lor mare o pot împlini numai printr'o continuitate de muncă și stabilitate de decenii într'o rază dată. Cei care ajung în aceste situațiuni fără să întru-nească condițiunile de principiu enumerate de noi mai sus, nu numai că nu pot promovă interesele școlii și

a învățământului, dar contribuiesc la deprecierea autorității și prestigiului acestor locuri.

După aceste să vedem, că unii inspectorii de până acum trimiși din Vechiul-Regat, după atitudinea și lucrurile înfăptuite în aceste părți în ce formă s'au prezentat și întrucât cei cari i-au trimis, au ținut seamă de considerațiile de mai sus.

Acești domni inspector, pe cari roata schimbătoare a vremii asemenea i-a retras la matcă, dintru început au avut un mare cusur. Ei au trecut Carpații cu idei preconceptuate, șoptite la ureche de directorul lor general. Ba au mai adus ceva cu dâșii, în buzunare câteva regulamente învechite și ordine secrete, crezând, că prin aplicarea imediată a dispozițiilor cuprinse în acele regulamente — care deja erau uzate și prin partea locului de unde le-au cules — vor putea îndată să schimbe întregul aspect al școalei și învățământului din aceste părți, neținând seamă de dezvoltarea istorică și tradiția școalei ardelen. Prin urmare, în loc ca ei să ajute, pentruca școala națională din Ardeal, care după războiul de întregire al neamului făcea eforturi, pentru a găsi alvia naturală și formele prin care să-și asigure un progres și o dezvoltare corespunzătoare situației schimbate, să se poată încadra cu ușurință în forma unitară a întregii școale românești din aceasta țară, prin aplicarea dispozițiilor cuprinse în bagajul cu care au venit, dâșii au produs o zăpăceală generală.

Școala românească din Ardeal nu de forme eră setoasă, ci de suflete mari și înțelegătoare, care să știe analiză și aprofundă situația dată și care să afle modalitățile potrivite pentru a face trecerea fără zguduiri și nemulțumiri atât de pronunțate dela un trecut negru și dureros către un viitor surizător și plin de nădejdi.

Ei nu trebuie să considere Ardealul ca o colonie cucerită, ci trebuie să aibă în vedere că pe pământul acesta păstrat cu sfințenie împotriva tuturor vicisitudinilor vremurilor, există o viață intelectuală-națională și școlară apărută și creată chiar de școala, pe care au găsit-o aici.

În general putem constata, că unii din inspectorii

veniți în „apostolat“ prin feliul cum au înțeles să raporteze Ministerului și să soluționeze atâtea chestiuni privitoare la situația și drepturile învățătorilor din Ardeal au provocat destule nemulțumiri și jigniri în rândurile învățătorilor.

Odată cu venirea lor aici s'a inaugurat și un sistem al controlului, a cărui bază de stabilitate și continuitate este pe cât se poate de șubredă, contrar stărilor de mai înainte, care sub acest raport prezentau ceva solid și statornic.

Dacă școala din Ardeal, pe urma inspectorilor tri-miși, n'a avut folosul așteptat și dorit, cel puțin dâșii au avut un câștig, anume, ca autori de manuale școlare în părțile aceste și-au găsit noi debușeuri.

Astfel cei revocați din Ardeal n'au lăsat nici un regret în rândurile dăscălimei.

Dată fiind mentalitatea și metodele specifice, după care se conducea școala și tratau cauzele învățătorilor pe timpul, când eră în fruntea învățământului primar d-l Petre Ghițescu, iar în Ardeal inspectori, cari nu puteau înțelege vremurile și împrejurările între care trăiau, abdicările și schimbările făcute de D-l Ministru Negulescu, sunt bine venite pentru înflorirea școlii, presupunând că complectarea cadrelor devenite libere se va face în senzul principiilor espuse de noi aici.

Redacția.

Ellen Key.

Scrittoarea Ellen Key, autoarea celebrei opere, „Secolul copilului“, s'a stins de curând în Suedia, în etate de 77 de ani.

Deși în scrierile sale s'a inspirat din operile lui Montaigne, Rousseau și Spencer totuși, prin entuziasmul cu care a știut să apere drepturile copilului, și-a câștigat un loc de cinste în literatura pedagogică universală.

Pornind dela principiul lui Rousseau, care cere deplină libertate pentru opera educativă, arată, că educatorul nu trebuie să piardă din vedere pe lângă dorințele familiei și faptul, că el, copilul, este un scop în sine.

Familia, pentru a putea să-și îndeplinească datoria față de copil, trebuie să fie lămurită asupra datoriilor ce le are față de sufletul lui.

Copilul în sânul familiei își păstrează toată spontaneitatea și plăcerea de lucru. Educația familiară este individuală.

Prima instituție, care poate continua această educație, e grădina de copil, care trebuie să fie organizată în vederea păstrării atmosferei de plăcută intimitate, pe care copilul o simte acasă.

Școala deasemenea va fi organizată, ca să nu tocească interesul de a ști al copilului, dorința lui de a se manifesta în dragă voie.

În locul culturii generale preocuparea principală să fie educația individualității. Cultivând aceasta vom scăpa pe copii de chinurile memorizării ce stăpânește școala actuală.

Respectând individualitatea copiilor, vom înlesni adoptarea lor la necesitățile vieții și vom înlătura greșala de a da aceeași hrană sufletească pentru copiii din diferite straturi sociale.

Pentru a putea realiza aceste principii, în fiecare clasă vor fi cel mult 12 copii, cari vor fi crescuți spre proprie activitate, în deplină libertate.

În „Școala viitorului” se vor învăța: istoria, geografia, st. naturale, matematica, pe care copilul însă le va alege după plac. Limbile se vor învăța prin conversație. În locul catehismului li se vor povesti momente din viața lui Isus și a oamenilor mari. Exercițiile gimnastice se vor face în vederea dezvoltării armonice a corpului nu a musculaturii.

Dorind să distrugă tot tradiționalismul școlar, Ellen Key a susținut principii, care nu se pot realiza în practică. Libertatea cerută de ea pentru copii este o libertate externă, care poate fi primejdioasă pentru opera educațiunii. Copilul are nevoie de cultivarea discernământului, care îl va conduce la libertatea internă, singura temelie pe care se poate clădi temeinic.

Cu toate exagerările din opera sa, Ellen Key rămâne pentru posteritate: un suflet mare de educatoare.

Const. Iencica.

Banca Invățătorilor.

În ziua de 21 Martie c. s'a ținut adunarea generală ordinară a institutului nostru „Banca Invățătorilor“ la Cluj. A fost de față un mănunchiu frumos de acționari, cari toți împreună au constatat frumoasele progrese, ce a făcut aceasta instituție, rămânând foarte satisfăcuți de modul priceput după care se conduce, scoțindu-se în evidență frumoasele perspective, care se întrevăd. În numărul trecut am dat și noi un Raport amănunțit despre viața de un an a instituției noastre economice, publicând în coloanele acestei reviste și bilanțul pe anul 1925. Ținem de necesar a da în acest număr Cuvântul de deschidere, rostit cu ocazia adunării generale, de către președintele Consiliului de administrație, *DI Andrei Pora*, cu atât mai mult, cu cât aceasta vorbire formează un întreg program de activitate, pe care Consiliul îl înfăptuește. Iată-l :

Pentru a cincina oră am avut onoarea a Vă chema pe toți la sediul societății noastre, deoparte pentru a Vă cere aprobarea Domniilor Voastre, asupra Raportului prezentat de Comitetul de direcție, referitor la încheierea unui an de gestiune a scumpului nostru institut „Banca Invățătorilor“, iar pe de altă parte pentru a Vă cere noi îndrumări, noi încurajări, noi directive referitoare la activitatea, ce trebuie să urmăim în viitor, pentru a ridica în fiecare an numele, prestigiul și importanța acestui așezământ al nostru.

Acum, când putem afirma cu sufletul liniștit, că institutul nostru se găsește într'o situațiune consolidată și când am ajuns să se risipească și să se piardă temerile și îngrijorările de un eventual nesucces, acum zic, ne putem da poate mai bine seama de pasul îndrăzneț, care l'am făcut în anul 1922 de a eși și noi în fața lumii cu hotărîrea de a creia pe seama noastră un institut economic propriu. Și aceasta hotărîre mie mi-se pare actăzi, cu atât mai cutezătoare, cu cât nu aveam atunci nici capitalul necesar, nici ajutor efectiv din vre-o parte oarecare, ci aveam doar sufletul din noi. Cu acest suflet, înțelegi la un moment dat de o parte frumoasă a colegilor noștri, noi ne-am înălțat fruntea, și am pășit curajioși, am trezit prin scrisul și propaganda noastră lumea dăscălească la datorie, am aprins un permanent sfeșnic de lumină, am muncit desinteresat, ne-am jertfit, și-am biruit și aceasta biruință este cu atât mai mare, cu cât acțiunea s'a desfășurat în cele mai grele vremuri și stări economice.

Cu cât deci ne îndepărtăm mai mult de vremurile de încercare, cu atât mai îndrăzneată ni-se pare acțiunea întreprinsă de noi atunci și cu atât mai mult înțelegem acum marea răspundere ce ne luasem. Porneam pe un drum nou încă necunoscut și nestrăbătut. La fiecare zi eram avertizați, de către unii cu bunăvoință, de alții cu reacredință : Cei binevoitori se mărgineau

să ne pună în față, dificultățile timpului, și să ne atragă atenția primejdiei materiale și morale ce ar rezulta pentru noi inițiatorii, de pe urma unei eventuale nereușite, invocând între alte stările grele economice, lipsa de numerar pe piața de bani, greutatea de a ne achiziționa forțe potrivite la conducere și alte de acest fel. Cei răuvoitori, urmărind scopuri meschine, voiau poate să ne desbina, pentruca ei să ne poată stăpâni fără turburare. Cine din noi nu-și aduce aminte de întâmpinările ce ni se aduceau particular și în public spunându-ne: Banca nouă ce doriți să înființați, va fi mărul de ceartă între învățători. Prin bancă veți deveni aserviți unor interese politice. Invățătorii, organizându-se economiceste, ei deraiază astfel dela misiunea lor ideală. Și câte alte de felul acesta.

Și acum, dupăce ne vedem trecuți peste toate greutatele începutului, care de sigur au fost mari, să ne întrebăm, câte din aceste prorocii, plasate cu destulă isteține de către adversarii noștri, s'au împlinit. Analizând situațiunea cu obiectivitate, putem să răspundem cu sufletul plin de satisfacție — *nici una*. Ori cât de mari au fost acele greutăți, noi le-am biruit Din învălmășala de neguri și orbecărie, noi am găsit în scurtă vreme poteca împrejnumită de un cald luminiș. Am înaintat pe aceasta potecă luminoasă cu pași înceți, liniștiți și siguri. În lupta cu valurile de întunecime și beznă, noi aduceam zilnic puterea nebiruită a sufletului nostru, a muncii desinteresată, a jertfel neprihănite, tot atâtea arme ale spiritului, care ne-au dus la izbândă. Ajunși stăpâni pe cetățuia noastră tinăra, noi am înțeles să clădim în fiecare zi, nu împrejnumdu-o cu arcuiri de triumf și cu pietre strălucitoare, ci cu ziduri solide din piatră de granit, care nu se mai pot năru. Și astăzi, după cinci ani, putem să răspundem cu fruntea ridicată celor ce voiau să ne risipească. La rândul nostru repetăm întrebările și avertismentele de demult, dând și răspunsul cuvenit. A fost și este mărul de ceartă aceasta instituție învățătorescă? Răspundem hotărît. Nu! Buna înțelegere, armonia, a fost un element pe care s'a construit această cetățue. Timp de cinci ani ea n'a făcut de cât să cimenteze legăturile noastre de dascăli.

Suntem aserviți prin bancă și prin celelalte instituțiuni ale noastre față cu cineva? Suntem acaparați de forțele politice, care ne stăpânesc? Răspundem iarăși hotărîți. Nu! ori cât de mari ne-au fost greutățile, oricât de ardente necesitățile, noi n'am înțeles un moment, ca instituția noastră să o facem obiect de târguială. Ea și-a comercializat de sigur tot ceace putea face cu drept cuvânt obiect de comerț, dar nu și-a comercializat idea fundamentală grație căreia a luat ființă, și nu și-a jertfit pentru nimic în lume — independența. Existența ei, consolidarea ei, reputațiunea ei, prestigiul la care o vedem ajunsă, nu se datorește vre-unei conjucturi, vre-unei transacțiuni convenționale, ci se datorește exclusiv forțelor sale morale. Aceasta independență va

fi și în viitor mândria noastră, și cu o armă atât de eficace vom putea face față oricărei săgeți, ce s'ar îndrepta împotriva noastră.

Și o ultimă întrebare. Am deraiat prin înființarea unui institut economic învățătoresc dela adevărata noastră menire de propagatori ai culturii în viața noastră de stat? Răspundem iarăși hotărâți. Nu! Ființarea băncii noastre nu alterează cu nimic, și nu poate abate pe nici un membru al său dela îndatoririle lui oficiale. Ea își are funcționarii săi merituosi, cari o conduc și o consolidează cu pricepere. Prin bancă am căutat și vom căuta tocmai să venim în ajutorul școlilor, învățământului și învățătorilor, punându-le la dispoziție materialul didactic necesar unei dezvoltări culturale. Aceasta operă o vom îmbrățișa totdeauna în măsura sporirii puterilor noastre bănești și spirituale și atunci avem tocmai satisfacția, că gândurile și preocupările în legătură cu înființarea băncii, a succursalelor ei, precum și a deferitelor ei secții și servicii, fac tocmai parte integrantă din indeletnicirile noastre profesionale.

Ea prin urmare ne este o anexă foarte prețioasă și necesară, pentru realizarea înaltelor noastre scopuri și preocupări de profesiune.

Dar pe lângă faptul că instituția noastră s'a încadrat atât de minunat și în chip atât de lămurit între preocupările generale ale corpului nostru învățătoresc, ea îndeplinește și o misiune de ordin social. Prin operațiunile ei, ea înlesnește posibilitatea vieții de industrie națională și de comerț, de agricultură pentru atâția solicitanți, ea a venit în ajutorul atâtor necăjiți, prin ea căutăm să ajutăm la nevoe și să salvăm din grave situațiuni pe cei mulți naufragiați ai vieții, cărora suntem datori să le întindem o mână de ajutor. Dar pe deasupra acestor acte de umanitarism, instituția noastră oferă adăpost și condiții cinstite de trai și existență pentru câteva familii de funcționari, ca un echivalent pentru cheltuiala de energie spirituală, ce aceștia depun cu atâta devotament în jurul consolidării acestei instituțiuni.

Recapitulând acum toate aceste rezultate produse de pe urma actului nostru, îndrăzneț de acum cinci ani și sintetizându-le ajungem în mod logic la constatarea, că prin acest așezământ am contribuit la perpetuarea principiului de solidaritate colegială în rândurile tagmei noastre, am realizat și pus în funcțiune o idee superioară, aceea a existenței unei instituții economice independente, cu scopuri culturale, am contribuit, de sigur în proporția puterilor, la realizarea unei concepții umanitare și sociale. Și la sfârșitul acestor adevăruri, ce e mai firesc decât să ne întrebăm și apoi să și răspundem: Cari factori spirituali și morali au făcut, ca să putem vorbi cu atâta satisfacție de rezultatele actului nostru de acum cinci ani? Răspunsul cred că este ușor de dat: Sufletul nostru curat, forța noastră morală, fondul intact al sufletului nostru, puterea noastră de voință,

devotamentul nostru neprecupețit, priceperea noastră, a acelor grupați în fruntea instituțiilor învățătoarești, aceștia sunt factorii operei noastre reușite.

Înarmați cu aceste lozinci de viață vom merge deci tot înainte. Ele ne vor fi principiile călăuzitoare. Celor ce doresc să ne urmeze, le punem în față deviza: Instituția noastră nu este o instituție de beneficii pentru cei grupați în jurul ei. Ea este un institut de sacrificii, este un laborator din care sufletul nostru dăscălesc trebuie să apară tot mai demn, tot mai hotărît în lupta pentru cucerirea drepturilor noastre în mijlocul societății, tot mai încrezător în forțele noastre proprii, până la desăvârșirea marelui nostru ideal.

A. Pora.

Învățătorii și conziliile comunale.

După legea învățământului primar, tot așa de dorită eră: „*Legea pentru unificarea administrativă*“ publicată în „*Monitorul Oficial*“ din 24 Iunie 1925. Aceasta avea să stabilească o singură normă în felul de a se administra și conduce toate comunele, orașele și județele din România. Deci noi învățătorii, cari vecinic suntem în legătură cu autoritățile acestor organizații, nu puteam rămâne pasivi în fața unei legi administrative. Nu! mai ales astăzi, când susținerea tuturor școalelor de stat e lăsată în sarcina comunelor politice. Deci pe multă vreme înainte, tot ce privește *bună îngrijire, reparare, adaptare și chiar edificare din nou a edificiilor școlare* depinde de interesul ce-l vor manifesta noii membri ai conziliilor comunale, municipale și județene. Că acest lucru cade în sfera de activitate a acestora, se dovedește în Cap. IV, care ocupându-se cu „*Atribuțiile conziliului comunal*“ sub art. 50 cetim:

— „*Conziliile comunale au inițiativa și decid, în toate chestiunile de interes local în conformitate cu legea de față și cu legile speciale.*“ Ear cece se înțelege „*sub interes local*“ ne explică art. 51, din care noi reținem următoarele 3 puncte:

a) „*Chestiunile privitoare la învățământul primar și elementar profesional.*“

f) „*Chestiuni privitoare la construcțiuni de clădiri publice.*“

h) „*Măsurî privitoare la educația cetățenească, școli de adulți, dezvoltarea și sprijinirea instrucțiunii fizice.*“

Ear în continuare art. 52 ne spune că: „*Conziliul comunal, poate înființa comitete de cetățeni, fără deosebire de sex, cari sub conducerea unui conzilier comunal să dea concursul administrațiunii locale în chestiunile privitoare la învățământ*“ — etc.

Socotind deci aceste dispoziții salutare ale acestei legi, e natural că ele s'ar putea efectui numai cu oameni adânc înțelegători în misiunea ce o au școalele în viața culturală a neamului nostru. La din contră, dacă conziliile vor fi formate din indivizi străini de rostul ce-l are școala în fiecare comună, oraș ori județ *atunci va fi vai și amar de institutul propovăduitor al culturii, luminii și deșteptării noastre naționale*. El va fi lăsat la disgrația unor oameni fără suflet, cari de totul se vor îngrijii numai de școală nu.

Deci întregă învățătorimea pusă în fața alegerilor comunale, pentru a asigura bunul mers al învățământului, au intrat înșiși învățătorii pe liste, grupând în jurul lor elementele cele mai destoinice, cu cari credeau să poată conlucra pentru prosperarea satelor și orașelor noastre. Acest amestec direct al factorilor culturali nu a fost pe placul persoanelor mai puțin apte de funcțiunii publice și îmbibate de ambiții deșerte. Dar nu a fost nici pe placul guvernanților dela putere, cari dorind să poată dispune și politicește de aceste foruri administrative s'au îngrijit, ca prin dispoziția neclară a art. 161 să poată scoate din aceste alcătuirii pe învățătorii și preoții satelor, pentru că conzilierii rămași fără îndrumători să fie puși sub presiunea directă a secretarilor comunali, organele executorii a tuturor ordinelor date de șefii plaselor și capii județelor.

Iată ce zice acest articolu: „*Nu pot fi aleși conzilierei . . . funcționarii retribuți de comună, județ, Stat, sau stabilimentele publice puse sub controlul lor.*“

Precum vedeți textul a fost așa de bine dechizat, încât dispoziția a trecut fără greutate prin corpurile legiuitoare, fiindcă nici unui parlamentar nu ia trecut prin mîinte, că articolul vizează direct învățătorimea și preoțimea satelor, singurii factori intelectuali în a ști conduce și supraveghea gospodăria comunelor dată în grija lor. Sub numirea de funcționari toată lumea înțelegea pe cei -de administrație. Eră necesară interpelarea deputatului țărănist *Mirto*, fără însă să obțină un răspuns imediat. Reprezentantul Ministerului de interne a trebuit să supună chestiunea conziliului de Miniștrii, care a deliberat abea în ultimile zile,

când nu mai eră vreme de a retrage, reface și înaintă liste noi. Motivarea, prin care a scos de sub eligibilitate învățătorimea, a fost art. 19, unde prin alin. 2, ca conzilieri de drept se socotesc: „Reprezentanții cei mai vechi titulari ai învățământului de Stat primar, profesional, secundar.“ Ori se știe, că „titularii cei mai vechi,“ dela o instituție culturală nu totdeauna sunt și cei mai destoinici. Dovadă că chiar guvernul anterior nu s'a putut conforma acestei dispozițiuni, trebuind să facă numeroase abateri. Iar prin împrejurarea, că ești numit de drept din partea organelor administrative, nu poți avea prestigiu și auctoritatea morală în sinul celorlalți conzilieri, ca atunci când ești eligibil. Toți te socotesc ca un element suprapus, care reprezintă vederile și interesele a celor ce te-au numit. Ori cât ai încercă să dovedești, că ai independență și libertate de acțiune, nu ți se va crede cu sinceritatea aceea, ca și când tu ai fost ales dându-ți-se prin libera voință a alegătorilor mandatul de conzilier. Deci niște dispoziții mai arbitrare nu ne putem închipui, că se puteau lua. Dar mai nefericită a fost procedura, care s'a urmat. Căci imediat ce Conziliu de miniștrii s'a pronunțat împotriva eligibilității învățătorilor, s'au trimis telegrame cifrate prefectilor, că învățătorii intrați în liste să fie șterși cu buretele, iar locul lor să fie înțregit cu membrii supleanți. Și dacă acest lucru se făcea numai după alegeri, încă nu luă o înfățișare atât de penibilă. Ce se întâmplă însă? Unii prefecti mai puțin pricepători ai psihologiei maselor, au cutrierat județele din întreg cuprinsul țării românești, pentru a strigă dela un capăt la altul, că învățătorii și preoții n'au ce căută în listele conziliilor comunale. Atât a trebuit elementelor mai puțin ordonate, ca agitația pornită de prefecti, pretori și secretari să o continue ei, defăimând în feluri și forme necuviincioase împotriva învățătorilor și preoților, cari o viață întreagă cu vorba lor așezată și înțeleaptă; cu puterea lor morală și intelectuală, au fost factorii călăuzitori și supra-vechetori, în conducerea politică a comunelor și chivernisirea cinstită a bunurilor materiale.

Scoși din acest drept exercitat în vremuri vitrige, ca și în cele bune, natural că și celelalte elemente așezate și conștiențioase sau dat la o parte, lăsând loc liber de manevrare elementelor turbulente și cu gânduri anarchice, care în majoritatea localităților au ășit la suprafață, impunându-se la conducere. Lozinca lor a fost: „*Nimic vechiu — totul nou.*“

Care va fi sfârșitul, se va vedea. Pronosticuri nu voim să facem. Experiența tristă la care se va ajunge, va fi o lecție prea usturătoare pe socoteala celor 8708 comune rurale și 169 comune urbane și municipale.

Avem firma nădejde că guvernării de astăzi, conform angajamentului luat la formarea frontului unic din alegerile comunale, vor reveni asupra dispozițiilor bagatelizatoare pentru Corpul didactic de toate gradele și desființând actualele conzilii, vor reintegră în vechile ei drepturi învățătorimea română, făcându-o eligibilă. Prin această măsură va aduce funcționarea conziliilor comunale din nou în matca lor naturală și corectă, ceea ce ar servi spre bunăstarea școalelor și prosperarea comunelor.

Așa să fie.

Voila, 15 Aprilie 1926.

Traian Șuteu,

președ. Asoc. înv. rom. din
Ardeal etc.

Probleme cercetășești.

O conștiință superioară.

Nu ne gândim prea mult la examinarea conștiinței celor din lumea mare din zilele de acum. Nu ne gândim, fiindcă nu are nici un înțeles. În școală cele ce se spun și se învață nu sunt actualități, întâmplări din prezent, ci fapte din trecut, cari în o măsură mai mare sau mai mică sunt idealizate.

Conștiința lumii de azi, și poate a fiecărui prezent al timpurilor — nu mulțumește pe cei puțini, cari caută moralitatea fie creștinească, fie filosofică în conștiința omului de acum. Nu ne putem ocupa de ea, fiindcă nu este nici edificator, nici educator, nici instructor. Nu are caracter de o elevație în bine și de o decadentă prea rapidă spre rău mai mare bănuț sau nebănuț.

În problemele școlii problema celor tineri este o problemă nerezolvită. Sunt prea multe variabilele de care este în funcțiune soluția problemei. Diferite căi ne stau la dispoziție pentru soluții aproximative. Și acestea ne vor fi de folos, înțelese și aplicate potrivit.

O cale spre o soluție poate mai mulțumitoare decât alta este și cercetășia pentru cei mici. Pentru cei mari nu va fi, în-

trucât ei cred că pentru ei problema este deja rezolvită. Poate au dreptate. Nu la ei ne gândim ci la cei mici.

Caracteristica copilului este curătenia sufletului, care poate să atingă maximum posibil la o anumită vârstă. Până la limita acestei vârste, sufletul, inima și mintea lui este capabilă de tot ce dorește, cel ce o are în mână, copilul ne fiind stăpân, pe sine se lasă bucuros condus de un suflet, o inimă și o minte pe care el o vede și crede că este mai de valoare, mai superioară decât a sa. Copilul idealizează toate calitățile bune ale conducătorului său și nu-i admite nici un defect, care ar putea să întunece ceva din lumina primiiță dela el.

Metoda cercetășiei este metoda naturală, care se potrivește admirabil cu dispoziția și felul de a vedea a copilului. El dorește o viață frumoasă, curată, ideală — mai mult decât idealizată — condus de o mână sigură de conducere și orientare. Găsind ce dorește, el, cu avântul și curajul său merge, pleacă, face, trăiește, se bucură de toate binefacerile acestei vieți idealizate, altcum reală. O deosebire mare, foarte mare este însă între viața idealizată prin școală și între cea în afară de școală, în cercetășie. Până când în școală mâna, sufletul este învățătorul și preotul, în cercetășie nu este comandantul, ci este șeful patrulei sale și al grupei sale. Aceștia pentru el este perfecția intrupată a unei vieți morale, curate, ireproșabilă în toate privințele. O crede, o trăiește fiindcă o vede, o simte, o înțelege, fiind o realitate. Rolul comandantului este un rol secundar pentru el, el fiind numai o autoritate, un for și un loc unde se poate adăposti în situații grele și de îndoială. Este așa, fiindcă el, comandantul este în afară de patrule, în afară de grupă, și vârsta lui par'că nu-i permite să trăiască viața pe care o trăiește el, cercetașul cel mic, sub ochii și călăuza șefilor săi.

Este foarte greu de realizat această viață ideală, este foarte greu a avea șefi, cari să poată intruchipă perfecția inchipuită de cel mic, este greu fiindcă cel mai mărișor dând câte-odată piept cu realitatea va fi nevoit să facă unele concesii, care nici de cum nu-l vor în curajă. Orice greutate însă cu stăruință îndelungată se poate învinge și în cadrul organizației cercetășești s'a ajuns la aceasta. Sunt copii, cari sunt de o severitate extraordinară față de moralitatea faptelor și a vieții lor curate, și cari trăiesc o viață cum poate numai un Socrate o trăiește azi în mintea lor, ca om lipsit de ori-ce defect și ori-ce scădere cât de mică. O conștiință trează și continuă este conștiința cercetașului, care-l urmărește peste tot, îl îndeamnă și nu-l lasă în neactivitate. O conștiință, care cere să caute ori-ce ocazie de a trăi legea și de a face fapte bună, o conștiință, care singură se judecă, se pedepsește *neadmițând* nici cea mai mică pedeapsă din afară de el. Evident, conștiința aceasta numai tinerească poate fi. Cel mare n'o poate avea, sau dacă a avut-o atunci din

momentul ce a stat de vorbă cu viața însăși, spiritul rău al vremii l-a înțepat l-a infectat cu microbii patimilor, a relexor, a zbuciumărilor și a nenorocirilor.

Putini sunt dintre cei mari, cari vor înțelege această conștiință și mai ales aceia, cari nu o prea cunosc din tinerețe decât numai ca o reminiscență foarte obscură și inutilă. Dacă cel mare ar avea numai un sfert din a celui tiner, evident, că ne-am crede, că trăim într'o lume pe unde satan n'a umblat niciodată, unde răul nu se cunoaște și cu aceasta nici răutatea.

Școala n'are mijloacele de a cultivă această conștiință, pentru care fiecare băiat este predispus. Cercetășia o poate face, dar numai în cazul, când recunoscută ca existentă această conștiință trezită, se alimentează de către cei mari nu prin aprobare, ci prin ocolirea desaprobării acestui fel de viață.

Timpul de ucenicie este de 3 ani. În acest timp în centrul familiei sale, în cadrul patrulei, cercetașul va putea să se cunoască cu viața unui om mare în mic, cu o organizație mare în miniatură, cu fapte mari în dimensiuni mai mici, totul în măsura puterilor lui. Cei trei ani de ucenicie vor aduce încă 3 ani de viață. Trăiți și aceștia, putem bănuî, că epoca tinereței a fost o viață superioară și nu prea des se vor vedea tineri, cari pot să se murdărească de noroiul aruncat de principiul cel rău al zilelor de acum. În această stăruință stă nădejdea așa de mult accentuată în tinerii, cari dovedesc o mentalitate deosebitoare în bine față de a celor mulți, mai mari în ani decât ei.

Cetind legea cercetașului, toate vin dela sine. Legea este frumoasă, tinerească, grea pentru cei mari, mai ușoară pentru cei mici.

Că azi, cercetășia nu-și are puterea sa, se datorește faptului simplu de altfel, urmărește calea morală și evitarea decadenței. Întrucât acest principiu pentru spiritul lumii de azi e ceva absurd și fără înțeles, evident cercetășia nu-și va găsi mulți sprijinitori. Serviciul, care s'ar cere, nu cadrează cu spiritul și mentalitatea vieții individuale, spirit materialist, capabil de orice imoralitate cu, sau fără orice limită.

At. Popa.

O nedreptate a legii.

Ceva despre terenurile școlare.

Pentruca învățătorul, care își cheltuește toată energia sa pentru școală, binele satului, pentru patrie și mândria ei, să nu fie lăsat în urma celorlalte categorii sociale, ca plugar, meșterias etc. într'o situație inferioară acestora, căci după război toți aceștia, precum și alte categorii de funcționari și-au câștigat o situație mai bună și superioară decât a unui învățător; s'a hotărât, ca prin legea agrară să li-se dea învățătorilor un teren de 16 jughere numit sesiune învățătorescă, iar pentru școală până la maximum de 5 jughere câmp de experiență, la care mai bine i-ar fi zis: câmpul idealurilor infinite, fiindcă cece s'a gândit a-se realiza prin aceste terenuri nu o va vedea ochiul omenesc niciodată. Fac o simplă întrebare: În care din țările mai culte s'a văzut și realizat aceasta idee fixă — căci altcum nu o pot numi — prin aplicarea legii agrare și prin învățătorul ideal al zilelor noastre, care se gârbovește și trece din viață cu zilele în mână, de atâta trudă și osteneală depusă în școală, la care voiesc a mai adauge și osteneala membrilor până la forța celui mai tare muncitor, pentru ca să poată face din câmpul de experiență un câmp model; iar din câmpul și percursul vieții sale o groapă întunecată, înainte de împlinirea vremii? Aș vrea să-i văd pe cei de sus cu asemenea iluzii să-se facă plugari-zileri, dar fără pâinea și sarea necesară să facă model! Nu se întrebă, că oare ce i-a pus statul la îndemâna învățătorului, ca să poată face o asemenea economie de model, precum s'a visat. I-a pus la dispoziție terenul mare, sărac, slab, necultivat în multe locuri; are la dispoziție câțiva elevi, cinci până la zece, mai târșori; iar în loc de vite servesc tot ei; în loc de car, plug, unelte economice, care azi costă zeci de mii, îi scoate ochii cu un salariu inferior multor servitori și egal multor cerșitori. Apoi dorește model! Da... cred că va vedea statul model, dacă situația actuală va dura numai zece—douăzeci ani, model, la care privind, toate clasele sociale vor lacrima.

Spiritul evolutiv al vremii este altul, spre care idealurile corpului învățătoresc ținesc neconținut și amăgitor, fiindcă el dorește a rămâne și pe mai departe același învățător ideal și nu muncitorul pământului. Pare a avea tot dreptul țăranul, când invidie aceasta zicând: de ce are școala lipsă de atâta pământ pe care numai noi îl vom putea lucra? Dar nedreptatea se ivește mai ales acolo și atunci, când pentru acel teren învățătorul nu are dreptul de folosință, decât numai obligațiunea a se jertfi, a osteni, a cheltui și în urmă a plăti nu o singură arendă ci două: una proprietarului numită forțată, alta noului, proprietar sau școlai. La aceasta țăranul din comitetul școlar se întrebă

nedumerit și râde în față, spunând în conglăsuire cu ordinele asupritorilor superiori, că comitetele nu se pot lăsa în pagubă, trebuie să acopere cheltuelile școalei din ceva izvoare, cel puțin din izvorul sărăciei învățătorului.

La aceasta nedreptate vine a doua, cu sesiunea, mai bine zis elemozina remunerativă a învățătorului, căci poate ori din greșeală, ori de rușinea lumii i s'a dat numele de sesiune. Făuritorii legii au inspirat aceasta idee din Vechiul Regat, unde într-o vreme învățătorul avea dreptul de folosință a 17 pogoane pământ în mod gratuit. La noi, pentru noi cei din Transilvania nu se îngăduie aceasta gratuitate, pentrucă nu permite aceasta poate, spiritul evolutiv al noului democrații răsăritene . . . Oare ce zic superiorii? . . . Parcă îi aud făcând gălăgie asupra acestui obiect din chestiune: Nu pot avea și salar și pământ! Iar unanimitatea aprobă cu: da, sigur. Uită că serviciile noastre le plătesc mizerabil în bani; iar pânea cea de toate zilele, ce este rodul acelor pământuri, după darul lui D-zeu, fără de care nici dânsi nu pot trăi, nouă nu ni-se permite a-o gustă gratis, adecă numai pentru truda depusă, ci numai pentru bani numărați și plătiți școalei.

Se pretinde și pentru aceste terenuri a-se plăti două plăți, întocmai ca și pentru câmpul de experiență. Senzul plătirii acestei sesiuni nu o înțeleg, dacă aceea anume este pentru învățător. Nu e curios aceasta? Intocmai cum un proprietar, care fiind stăpân pe pământurile lui, ar fi obligat a plăti arendă comunei, afară de darea regulată. Ce ar zice la aceste stări un învățător din țările apusului, ori un țăran — cetățean din acele state? Lauda lui cred că nu ar fi spre cinstea acestei țări plină de demagogia democrației. El i-ar zice în loc de sesiune: elemozină plătită cu trei plăți, două cu bani, una cu sudoarea frunții. Dacă privim dreptul de folosință al acestor sesiuni, pe la noi este foarte diferit, critic și îngredit cu gard de spini. În unele locuri le folosesc învățătorii titulari și cu familie, în unele locuri suplinitori. Sunt cazuri, că celui cu familie grea și titular nu i-se permite folosința pe motiv că mai are o palmă de pământ câștigat cu sudoare, ori moștenit întrun chip sau altul, ca și cum aceștia nu ar munci și servi școala și interesele țării tocmai așa de bine și așa de cinstit, ca ceilalți colegi — și în schimb se dă spre folosință la suplinitori, cursiști și ce știi cui, căci învățătorii de azi au atâtea numiri din darul lui D-zeu, încât nici ei, nici lumea nu-i mai cunoaște după titlurile lor. O durere și aceasta din zilele noastre.

Dreptatea socială dinpreună cu dreptatea dreptății, ar zice că dreptul de folosință acelei sesiuni ar compete tuturor învățătorilor cu familie, dar numai aceluia, dacă e vorba de ajutarea lor; ori nu compete nici unuia, astfel ca statul să nu se poată fâli cu elemozina de pământ, cu care vrea a ajutură soar-

tea săracilor dascăli. Eu cred, că statul în loc să fi ajutat prin aceasta, mai mult a tulburat și iritat spiritele în general. Ne-a mai adăugat o bătaie de cap. Dar legea fiind lege . . . e bine că s'a dat și suntem nevoiți să primim. Am refuză foarte bucuros în schimbul unui salar bazat pe principii drepte creștinești și principii sociale, care ne-ar asigura viața sau traiul atât nouă cât și familiei noastre. Aceasta cu drept ar servi spre laudă și mare cinste statului român, mai mult ca niște răsipituri de pământ sterpe, sărace, aruncate pe un vârf de deal. Spre datorie am lua un avânt și curaj mai mare.

Și dacă legea este dreaptă, adecă ar trebui să fie dreaptă, cu toate că o fac oamenii, pentru ce se mai face și aceasta excepțiune: așa, că unele comune, respective unii învățători, fie în comune rurale, ori urbane, nu primesc din sesiune nimic. Cunosco o școală cu opt puteri didactice, curat români, cari ori cât au cerut, stărut și intervenit la Minister, nu au primit sesiune nici până azi. În schimb vedem cum în fața noastră și a lumii se petrece un lucru nemaipomenit, că pentru preotul evreu și biserica lui i-s'a dat terenuri mari, dar pentru adevărații învățători români din aceasta țară românească nu este, nu ajunge, ori nu merită să fie preferiți înaintea străinilor. Ș'apoi să zicem că aceasta este o lege dreaptă?! Aceasta este mai mult o lege de agitație și de revoltă. Sper, că am spus tot adevărul pentru cei de bună credință, cumcă aceasta este un abuz nemărginit, o nedreptate a legii, formulată pe principii eronate, nepermise, spre nenorocirea tuturor. Astfel de legi ne amăgesc numai credința și ne îmbolnăvesc sufletele, ca să nu ne putem apăra dreptul social după merit și muncă. Și aceasta situație va dura multă vreme, dacă nu ne vom deschide ochii cu un ceas mai de grabă.

I. Cociorva.

Problema muzeelor școlare.

În chestiuni școlare suntem, fără îndoială, în deplin progres și putem privi în viitor cu toată încrederea. Sute și mii de clădiri se edifică anual prin contribuția țăranilor noștri, cari stimulați, uneori forțați, de autoritățile în drept ridică lăcașuri pompoase în cari se vor adună mâine tinerele lor vârstare, pentru a se adăpa din izvorul culturii. Foarte mulți din țăranii noștri au avut prilejul să vadă școlile altor popoare și binefacerile acestora, precum și deosebirea între cei cunoscători de carte și cei analfabeți.

Opera de descentralizare în ce privește gospodăria școlai, trecându-se anumite atribuțiuni asupra Comitetelor Școlare, născându-se un deosebit interes din partea cetățenilor față de școală,

este un bun început de a da posibilitate inițiativei particulare de a fi părtașă în aceasta chestiune atât de mare importanță în viața unui neam. Cu un cuvânt: prin contribuția comună și interesul obștesc trezit față de școală, opera școlară se înfăptuește îmbucurător. Odată cu aceasta se depun uriașe eforturi, ca să se prepare învățătorii necesari, cari vor avea să dea viața școlai.

Acești doi factori însă indispensabili în organizația școlară, nu sunt nici decum suficienți, ca să se poată face educația și instrucția conform cerințelor vieții de azi și a celei din viitor. Căci dupăcum dejaba este destoinic gospodarul și are moșie suficientă culturii, dar n'are instrumentele necesare lucrărilor diferite, tot astfel nici școala nu poate fi lipsită de anumite mijloace, sau instrumente de lipsă în instrucțiune. Școala lipsită de materialul intuitiv este o adunare de copii ascultători, pasivi, unde învățătorul își rostește spusele, fără ca să se poată convinge cei de față despre unele adevăruri cu însăși contribuția lor. Este o școală verbalistă, în care se va ști declamă, poate foarte bine, se vor recita papagalicește unele pasagii, dar nu vor putea contribui copiii cu nimic la descoperirea regulilor, etc. Nu vor cunoaște deci nici calea ce trebuie urmată pentru aflarea altor adevăruri asemenea.

Fiecare școală, prin urmare, are nevoie de materialul intuitiv necesar instrucției cunoștințelor prescrise în programa analitică. Colecția acestui material, aranjat la un loc vizibil într'un dulap cu sticlă, este muzeul școlai, care este tot atât de necesar, dupăcum este de lipsă tabla în școală. Mai mult, eu aș crede, că poate lipsi din școală masa (catedra), sau scaunul învățătorului, dar nu poate lipsi harta în relief a ținutului respectiv al României, vasele comunicante, sistemul metric, litric sau greutatea, plastilina, lada cu lutul pentru modelaj, dulapul cu literele mobile, colecția corpurilor geometrice, etc.

Și acum pun întrebarea: câte școli posedă cel puțin cele enumerate aci? . . . Nu aștept răspuns. Dar să vedem cauzele. Cauza principală o aflăm în nenorocitul sistem, care a domnit la noi până aproape azi, de a se distribui totul dela centru până și ultimul imprimat de orar. Acest birocrațism a pus stavilă propășirii. Inițiativa particulară nu și-a găsit calculul în fabricarea acestor mijloace, căci știut este, că cel mai greu lucru este de a lucra cu organele centrale, ori de care natură ar fi ele. Comitetele școlare nu erau. Alt organ gospodăresc pe lângă școală nu există decât învățătorul, care nu putea dispune de nici o sumă fără prealabila aprobarea de sus. Ministerul, încărcat cu atâtea probleme de organizare, refacere, către care se mai poate adăuga și lipsa de cunoaștere a unor lipsuri de interes local, nu și-a putut face datoria. Prin urmare majoritatea școlilor din trecut, către cari se adăugă numărul celor nou înființate, n'au nici un fel de material intuitiv, decât doar mașina de socotit. Astfel stând

lucrurile, școala nu-și va da roadele așteptate. Tot rezultatul se va mărgini la cunoașterea scris-cititului — el însăși un mijloc și un scop — la cele patru operațiuni, pe cari și le-a însușit elevul în mod mecanic și le va uita foarte repede. Toate vor fi întocmai ca acum 30—50 de ani.

Ce e de făcut?

1. On. minister să inzestreze cu câte o colecție bogată fiecare școală de aplicație de pe lângă cele 100 școli normale din țară, ca să servească model viitorilor învățători. Școala de aplicație să nu aibă nevoie niciodată să se servească de aparatele școlii normale. Materialul intuitiv să se păstreze în clasă, expus totdeauna elevilor, dupăcum la fel va avea să fie și în oricare altă școală din țară. Elevii normaliști vor cunoaște de aici felul cum trebuie să-și inzestreze școala proprie. Această colecție se va îmbogăți anual pe deoparte cu aparate precise cumpărate din comerț, pe de altă parte cu cele construite de ei, sau de elevii școlii de aplicație.

2. Fiecare comitet școlar județian să inzestreze la fel una din școlile fiecărei plăși, îndeosebi școala, unde se țin mai multe adunări învățătoresți, ca învățătorii adunați aici să vadă muzeul, să se țină lecții cu întrebuintarea aparatelor și prin revizorii de control să se îndemne învățătorii să facă la fel, cerând prijinul bănesc din partea Comitetului școlii respective.

3. Atât onor. Minister, cât și Comitetul Școlar Județian să înființeze aceste mici muzee, încă în toamna viitoare, ca să îndemne învățătorimea să procedeze la fel în timpul cel mai scurt posibil.

4. De aci încolo inzestrarea școlilor trebuie lăsată pe seama Comitetelor Școlare, cât și proveniența acestor mijloace, decât doar cu singura condiție, că acestea să fie fabricate în țară, încurajându-se astfel industria națională.

Cred, că Comitetele Școlare, care de voe de nevoie, au adus, fiecare în parte, jertfe de multe zeci, chiar sute de mii de Lei, nu se vor da îndărăt de a contribui cu încă câteva sute sau mii de Lei, pentru complectarea operei concepută.

Cererile, urmări firești ale acestor lipsuri, vor naște oferte, vor atrage atențiunea întreprinzătorilor și astfel în scurt timp ne vom trezi cu o nouă fabrică pentru preparare mijloacelor de intuiție.

T. Florian.

Planul clasei.

Lecție practică ținută de dl Gh. Ștefaniu învățător în clasa a II-a dela școala de aplicație a Școlii normale de învățători din Cluj.

La Școala normală de învățători din Cluj fiecare profesor e dator să asiste două ore pe săptămână la lecțiile, care se fac în școala de aplicație, fie de către cei doi învățători ai ei, fie mai ales de către elevii normaliști din clasa ultimă. Rar de tot au ținut și unii dintre profesori câte o astfel de lecție, dar lucrul merge greu, căci până bine de curând profesorii de școală normală s'au socotit și se mai socotesc în absoluta majoritate a cazurilor la fel cu cei dela licee, adică nu-și dau seamă, că aceea ce predau elevilor normaliști din singuraticile materii de învățământ urmărește numai în parte înmulțirea cunoștințelor de cultură generală — nu am în vedere studiile pedagogice și cele practice — pe când o altă parte a predării urmărește, sau ar trebui să urmărească educația spre învățatorie a viitorilor învățători, să aibă adică în vedere și ce-l așteaptă pe normalist în școala primară. Dar de unde nu ai, nu poți da.

În timpul mai nou, candidații pentru catedrele de pedagogie sunt obligați să facă lecții practice și într'o școală primară de aplicație. Foarte bine. Dar candidații pentru celelalte catedre fac astfel de lecții, sau asistă la ele numai în clasele dela licee, cu toate că ajung și profesori la școlile normale. Lucrul e pe cale de îndreptare prin admiterea la Universitate a învățătorilor, cari au să devină apoi profesori pentru diferitele materii de învățământ, ce se predau în școala normală.

Dar să trec la *lecția practică*, pe care o *schitez* numai, pentru că dupăcum am mai spus și altădată, una și aceeași lecție nu poate fi niciodată la fel în toate amănuntele ei la orice școală. Voiu face, unde cred necesar, și observări generale de ordin didactic și metodic având în vedere greșelile, în cari pot cădea colegii la predarea lecțiilor, nu și dl Ștefaniu, a cărui lecție a reușit foarte bine.

Dl Ștefaniu ne-a prezentat o *schită* a lecției, ce aveâ să țină, așadară nu lecția prelucrată în toate amănuntele ei. Nici că ar fi avut rost, de oarece amănuntele depind și de elevii clasei.

Face apoi o *repeșire* a lecției din ora premergătoare. Aici trebuie să atrag atenția asupra greșelii, ce se face adesea cu aceste repeșiri, atât de către elevii practicanți ai școlii normale, cât și de către colegi. E vorba de pildă de o lecție la cetire. În ora trecută se cetise o bucată lungă. Fiindcă se cere repeșirea materiei premergătoare, lecția cea nouă se începe cu cetirea de

nou a bucății din ora trecută, dar aceasta consumă timp prea mult și n'are nici o legătură cu bucată cea nouă. Am constatat odată, cu ciasul în mână, că o astfel de *repețire* a mâncat peste zece minute din cele treizeci, câte erau destinate lecției. Urmarea? Lecția cea nouă sau se face pe jumătate numai sau apoi reclamă aproape ora întreagă și celelalte clase, ocupate în tăcere, nu ajung să beneficieze și ele de instrucția *directă*. Căci de fapt, ce legătură poate fi între bucata de cetire, în care a fost de pildă vorba despre iubirea mamei și între cea nouă, unde se arată pașania lui Nicu prins în cireșul vecinului? Și cu toate acestea, regula dăscălească cere ca orice lecție să-și aibă *introducerea* ei, dar aceasta să cuprindă lucruri, cari să ușureze pentru copii priceperea lecției celei nouă, cuprinzând *readucerea* în conștiință a ideilor *înrudite* cu cele ce cuprinde lecția cea nouă, să fie adecă o *pregătire ușurătoare și scurtă*.

Pregătirea la dl Ștefaniu s'a compus din câteva întrebări scurte și clare privitoare la direcția unde se află punctele cardinale ale orizontului. De acestea și eră nevoie la lecția despre Planul clasei.

Aici e locul să atrag atenția colegilor asupra unei greșeli, în care cădem, mai mult sau mai puțin, cu toți. E vorba de felul, cum se pun *întrebările*. Orice întrebare trebuie să fie în școală înainte de toate *scurtă și clară*. Lungimea ei îngreunează înțelegerea ei și puțința elevilor de-a formulă răspunsul așteptat de învățător. *Clară* e atunci, când formularea ei nu cuprinde posibilitatea de-a putea da mai multe răspunsuri, când nu e deci generală. Dacă copiii noștri — nu numai cei din școala *primară* — ar avea mai multă îndrăzneală, ni-ar putea da une-ori intenționat răspunsuri vrednice de-a figură într'o colecție de hazuri. Lungimea, precum și neclaritatea și generalitatea întrebărilor contribuie prin lipsa de răspuns sau prin răspunsurile nepotrivite la indispoziția învățătorului și la pierdere de timp. De aceea *întrebări scurte și clare!*

Terminând cu *repețirea*, adecă cu *pregătirea*, dl Ștefaniu face cu elevii *intuiția clasei* cu păreții după punctele cardinale și constatând ce se află pe ei. Știind să întrebe cum se cade, lucrul a mers iute și bine.

Ce facem acum de obicei învățătorii la lecția aceasta? Ne apucăm să desemnăm pe tablă *planul linear* al clasei. Greșit! Trecerea dela clasă, care e un corp cu alte corpuri în ea, la un desemn simplu linear e prea bruscă. Dl Ștefaniu a făcut, din carton, un *model* al clasei, dar cu păreții tăiați pe la jumătate și fără plafon (tavan). În păreți eră tăiat locul ferestrelor și al ușilor, pe păreți erau desemnate obiectele, care se află și pe păreții clasei. A așezat apoi modelul pe păretele dela miazănoapte având poziția naturală a păreților din clasă și pe urmă l-a fixat pe tablă, având păretele de Miazănoapte *sus*. A făcut

și intuiția modelului. Le-a spus apoi, că acum vor desemna pe tablă și pe tăblițe clasa. Dar fiindcă ei nu vor putea-o face întocmai cum e ea, vor face marginile numai cu linii. Linia, care arată perețele de miazănoapte, o fac sus, celelalte după trebuință. Ca și până acum, *tot cu ajutorul elevilor* se constată, unde trebuie să fie tăiată linia pentru ferestri și ușă, tot cu ajutorul lor se așază și obiectele din clasă la locul potrivit.

Cu prilejul acestui desemn s'a *motivată*, pentru desemnând la *Geografie*, ce e în natură spre Miazănoapte se face sus, ce e spre Miazăzi jos, etc. În realitate, când e vorba de planuri lineare, cum e al clasei, școalei, casei părintești, etc. nu se ține socoteală de regula aceasta, căci ar trebui să facem desemnări lineare așezate pieziș, ceea ce ar turbura icoana, ce și-o fac copiii despre clasă. Se face însă, îndată ce am ajuns să facem planul comunei, împrejurimea comunei, plasa, etc. La școala de aplicație din Cluj, un părete al clasei se vine într'adevăr spre Miazănoapte, așa că aci a fost la loc așezarea după locul convenit în desemnurile geografice.

Terminându-se desemnul pe tablă și pe tăblițe, se face *sistemizarea*, repetându-se pe scurt, ce și cum s'a făcut desemnul pe tablă și pe tăblițe. Apoi se spune elevilor, că chipul făcut se numește *Planul clasei*. Numele acesta îl scriu și ei pe tăblițele lor.

Pentru aplicarea celor învățate în ora aceasta, li s'a dat să facă acasă fiecare planul odăii de locuit.

*

Din lecția practică ținută de dl Ștefaniu, elevii normaliști asistenți au profitat mult. Cu toate că s'a ferit de orice vorbe, care nu erau strict necesare, lecția, tot a ținut o oră întreagă, așa că pentru cealaltă clasă nu a rămas nimic din timpul acestei ore. Aceasta să fie un nou îndemn mai ales pentru învățătorii tineri *de-a face economie cu vorba*. Pentru aceasta e nevoie însă să-și pregătească bine lecțiile, ceea ce nu reclamă tocmai așa de mult timp cât s'ar crede, mai ales dacă își fixează bine delă început *rezultatul* la care vreau să ajungă cu fiecare lecție.

Victor Lazăr.

Invățătorii și Universitatea.

Secția Pedagogică.

Una dintre problemele încă actuale, dar încă nerezolvită în mod definitiv, ce agită și azi corpul didactic normal și primar, cu deosebire pe acești din urmă — este preocuparea și problema cea mai arzătoare din punct de vedere al formării unei culturi formale și generale-pedagogice, pe care o pretinde spiritul evolutiv al vremii pe de o parte, iar pe de altă parte interesul viu și dorința proprie a corpului didactic primar, care prin aceasta recunoaște inferioritatea cunoștințelor sale în domeniul culturii pedagogice și cultural-generale, cu care cunoștințe să facă față pretenziunilor actuale pe terenul instrucției și învățământului.

Cu considerație la cele premise să ne ocupăm și noi învățătorii ardeleni cât de puțin de aceasta problemă, chiar și în butul mentalității unor superiori capricioși, cari privesc cu ochi răi tendințele noastre, amânând soluționarea chestiunii pe timp nedeterminat. Căci, e evident, că înșoiala noastră este justă de a privi cu oarecare neîncredere ilegalitatea celor ce au hotărât limita numărului de învățători, cari pot urmă studiile mai departe la secția pedagogică, ce se află azi numai pe lângă o singură universitate din întreaga țară. Cu acel număr de persoane — parte protejați — primiți în secția pedagogică, se pare a fi salvat învățământul normal-primar? Ori poate, că îndemnul și tendințele, cari stăpânesc spiritul învățătoresc, prin acel fapt se vor mulcomi și vor încetă? Se înșală urit! Căci aceste tendințe și simțiri „nu vor încetă ca niște vise trecătoare“. Ecoul dorințelor nu va încetă, ci va continuă cu mai mare putere să răsune.

Vom încercă ale expune pe scurt, așa cum ele izvoresc din necesitatea și realitatea problemei, pentru a evidenția și mai bine depășirea dreptății.

Pe terenul învățământului și al instrucției, care a luat un avânt proporțional de un timp încoace, se observă oarecare mișcare față de cel de ieri, deosebindu-se de acela nu numai prin superioritatea lui, ce tinde a-se acomoda vieții, ci și prin principiile sale noi și mai ales prin aplicarea acestor principii în practica zilnică între și afară de păreții școlai.

Propășirea gradată și culturală a acestui neam, pentru a atinge nivelul unei culturi și propășiri conform altor neamuri civilizate din Europa, care deși sunt mai mici și mai sărace ca noi, dar ne-au întrecut pe terenul cultural, industrial, chiar și economic. este legată de anumite condițiuni.

Întăia este moralitatea, care singură poate aduce și susține echilibrul cel mai înalt grad de cultură a claselor sociale. Temeinicia morală va aveă să stea în strânsă legătura cu orice princi-

piu nou cultural-pedagogic adus sau ieșit la suprafață din mersul evolutiv al vremii. Afară de acest motiv cred că am mai găsi și altele. Unde sunt oare acele motive, care din punct de vedere material ar invoca atât de just apărarea situației noastre pe baza unei culturi mai superioare?

Pe temeiul celor mai sus spuse și în special pe temeiul motivelor, că școala nouă are să fie un adevărat focar de cultură și superior celui din trecut, un organism viu, care să poată împacă pretențiunile vieții de mâne, este absolut necesară crearea unei secții pedagogice pe lângă *toate universitățile* din țară, ori chiar crearea unei instituții, ce noi încă nu avem. Pe aceasta instituție o-am putea numi școală normală superioară, fără să bănuim că aceasta numire se potrivește și o folosesc și în alte țări, ca Ungaria, Germania, etc.

Pretenziunilor școlii noi vor trece încă zeci de ani, până când corpul didactic normal și primar va fi în situație a satisface în mare parte în lipsa unei asemenea instituțiuni, care ar fi singura școală specială, afară de secția pedagogică, în care s'ar pregăti științificește toate elementele, și persoanele trebuincioase pentru îndrumarea învățământului, al curentelor și metodelor noi. Aceste instituții de mare valoare și pentru stat, ar da puțință celor cu inima deschisă și cu sufletul dornic de a se specializa, ca să-și poată complectă cunoștințele pedagogice posedate cu altele ivite pe terenul științei pedagogice moderne. Prin aprofundarea acelor cunoștințe ar deveni mai selecți, câștigându-și o cultură generală pedagogică, urmând, ca aceste cunoștințe speciale câștigate să-le pună în aplicare în școlile normale și primare.

Numai prin asemenea școli de specializare se poate ajunge la o pregătire temeinică și serioasă profesională, ce nu ar pune stavilă inoirilor, ci ar ținea pas cu ele; altfel zadarnică ne este așteptarea de inoire și primenire, căci învățătorii mai în vârstă oscilează după mentalitatea și principiile caracteristice avute și moștenite.

Credem, deci a fi justă pretențiunea corpului învățătoresc, când își cere îndreptățirea la o cultură specifică profesională, să fie primiți în secția pedagogică de pe lângă fiecare Universitate, căreia iar corespunde poate mai bine o școală normală superioară — ca astfel să poată aduce foloase reale spre fericirea țării și a cărei salvare numai prin pionerii culturii temeinic pregătiți se poate asigura. Cu toată importanța mare ce o are problema, observ un păcat din partea noastră: că aproape nimeni nu-și ridică vocea de un timp încoace în această chestiune. Mi-ar părea foarte bine, când „Asociația” noastră nu o ar lăsa afară din programul său de activitate, intervenind pe toate cărările legale, ca aceasta chestiune să primească cât de urgent o soluționare definitivă, dar definitivă.

Ion Cociorva.

Individualitatea copilului în educație.

Cheia perfectibilității omului este educația. Pentru promovarea acestor acțiuni trebuie să ținem seamă de individualitatea copilului, adică de suma de însușiri caracteristice, prin care se deosebesc unii de alții și prin modul cum își manifestă voința și tendințele lor. Educatorul în acțiunea sa trebuie să fie atent la dezvoltarea psihică în cele trei direcțiuni: inteligență, voință, sentimentul, știind că legile generale ale dezvoltării sunt aceleași, însă aplicarea diferă dela unul la altul. Prin individualitate se mai înțelege suma modificărilor pe care le sufăr în aplicarea lor, (la fiecare om) legile naturale ale dezvoltării sufletești, iar această individualitate se naște din o sumă de însușiri înăscute și din o sumă de însușiri câștigate prin educație și prin mediul înconjurător. Putem privi individualitatea copiilor din mai multe puncte de vedere:

1. Dela primul grad de inteligență, dela idiot, care este primul punct de vedere și până la geniu, avem un enorm număr de grade. Așa unii, susțin că omul e născut rău și prin urmare rolul educației este de a combate relele înăscute la om, iar alții, că omul e născut bun, după cum zice Rousseau și dacă se strică, nu e vina decât a educației.

2. Teoria fatalismului, susține că absolut totul e predestinat mai dinainte la om, încât educația, nu are nici un rol. Se poate influența prin educație asupra inteligenței, dar aceasta va servi ai lumina calea predistinată mai dinainte, fie în bine, fie în rău.

Totuși aceasta teorie e falsă în sine, căci adevărul, e că omul, nu e absolut bun, dar nici absolut rău, când se naște, ci are suflet deșert cu predispoziții, ce nu trebuie să devină în mod fatal bun sau rău.. Ex.: Un copil născut din părinți alcoolici după teorie ar trebui să devină și el alcoolic. Numai puțin adevărat e, că în urma unei educații bine îngrijită și unui trai între oameni morali și prin exemple bune, va ajunge un om cinstit.

3. Prin temperament, care e alcătuit tot din predispoziții înăscute, în legătură cu materia nervoasă. Deși temperamentele sunt împărțite în patru grupuri nu le vom găsi nici odată deosebite ci amestecate la fiecare individ grupându-le după predispozițiile ce-l predomină. Așa unii se caracterizează prin nervozitatea lor, supărându-se pentru cele mai mici lucruri, ce nu convin firei lor. De aceea nici odată nu judecă cu sânge rece. Unii din contră sunt indiferenți de ceea ce se petrece în jurul lor. Le place în regulă generală ocupația variată și au câte un obicei, de care cu greu se pot desbăra. Alții sunt stăruitori în orice întreprindere, luptă contra oricărei dificultăți și nici odată nu

pierd curajul, iar alții trăesc cu ideile lor, nu le plac societatea, de aceea fug de lume și sunt inchiși în felul lor.

4. Din punct de vedere al sexului, căci legile generale sunt aplicate iarăș în chip deosebit. Mult mai repede se face dezvoltarea psihică la fete, decât la băeți, de aceea educația fetelor se termină mai înainte. Sentimentul ia o dezvoltare mult mai mare la fete, decât la băeți, care predomină în genere dezvoltarea intelectuală.

Din punct de vedere al simțurilor, căci orbii și surdo-muți cu toate că pot fi instruiți, dar în regulă generală nu pot ajunge la nivelul celor cu simțurile în stare normală. Așa dar individualitatea cum vedem mai sus, e determinată în parte de gradul de inteligență, temperament, sex și simțuri și pe altă parte influențată de vârsta, care se poate împărți în mai multe perioade.

Până la 3 ani, sufletul începe a căpăta senzații, percepții și reprezentări, e foarte tare de memorie, dar totuși copilul nu are cunoștință de sine, nu-și dă seamă de persoana sa, nu vorbește de persoana întâia. Până la 7 ani deosebim la copil veselia manifestată, fantezia bogată, curiozitatea și memoria foarte puternică. El întreabă de toate, vrea să știe de toate și orice, cu alte cuvinte începe a cugeta,

Așa că la vârsta aceasta e la un fel de grad de dezvoltare, încât se poate începe instrucția sistematică. Dela 7—11 ani fericita perioadă a școlarității, căci mintea lui trebuie să primească, să prelucreze cele primite. Are simțurile și mintea deschisă pentru a prelucra o mulțime de cunoștinți, sentimentele sunt încă liniștite, cugetarea sa se dezvoltă, luând locul fanteziei, devin realiști în jocuri. Mai târziu individul începe a se mai gândi la viitorul său, la rolul ce are de îndeplinit în societate, își formulează idealuri, care adeseori sunt întreprinderi foarte frumoase, apoi se descurajează foarte ușor și devine pasionat în sentimentele sale. Până când devine consecvent în acțiunile sale, sentimentele liniștite, pasiunile fac loc cugetării și caracterul este format.

În perioada bătrâneței omul e prea consecvent, îndărătnic chiar, nu crede nimănui, are idei fixe, nu primește teorii noi, își are apucăturile sale, admiră trecutul, disprețuește prezentul și se gândește la viața ce trebuie să fie după moarte.

Asupra individualității omului mai influențează și împrejurările externe ca: locuința, clima, configurația pământului, părinții, camarazii și societatea în care trăește.

Știind toate acestea, una din datorile cele mai însemnate ale părinților și în genere ale acelorora, cari au influență asupra viitorului unui copil, este de a studia aptitudinile, aplicările sale și inteligența sa, într'un cuvânt individualitatea sa, înainte de a hotări ce profesie trebuie să îmbrățișeze.

Familia mai întâi de toate trebuie să țină seamă de individualitatea copilului, ca să știe ce direcție să-i dea în viață. Școala de asemenea trebuie să țină seama de individualitatea copilului, ca mână în mână cu familia să găsească drumul cel mai bun de apucat.

Legea fixează ca maximum de copii încredințat spre educație unui învățător, să fie 60, pentru a putea ține seamă de individualitatea copiilor.

Căci rolul școlii este nu de a ridica pe copii la acelaș nivel, ci de a da fiecărui copil, prilejul de a se dezvoltă conform aptitudinilor sale.

O țară progresează cu atât mai mult, cu cât cultura e mai răspândită: dar o țară ca și o știință, ori o artă, nu progresează prin aceea, că mulți se pricep în ea, ci prin aceea că unii indivizi extraordinari au ajuns să facă progres real, în definitiv să facă cinste țării.

Așa Newton, Darwin, Victor Hugo, Eminescu, Alexandri, Vlăduță, Coșbuc, etc. Pe aceștia și mulți alții, trebuința a făcut a li se da prilejul de a se dezvoltă, a ajunge la cultura geniului. Și pentru ca să fim în stare să respectăm individualitatea, trebuie mai întâi s'o cunoaștem. Ce să facă învățătorul, ca s'o cunoască? Trebuie să observe pe copii în atenție în tot timpul orelor de clase. Însă aceasta nu e suficient, căci în cursul orelor de studiu copilul nu-și arată adevărata sa individualitate, mai bine zis adevărata sa natură. Cine vrea să cunoască adevărata individualitate a copilului, trebuie să-l observe când e liber, în jocurile și petrecerile sale, la școală, prin urmare în timpul recreației. Din modul cum se joacă putem trage concluziunea prețioasă, asupra caracterului individual al copilului. Când un copil nu se joacă, e un semn rău pentru starea sufletească fie intelectuală, fie morală, căci copilului normal, cu fizicul bine dezvoltat și cu mintea sănătoasă trebuie să-i placă jocul.

Învățătorul, când voește serios să studieze natura școlariilor săi, nu va sta între ei la joc, ci va observă, nevăzut fiind de dinșii, căci numai atunci individualitatea se manifestează în toată libertatea ei.

În fine pentru a fi în stare a ne face o idee corectă de individualitate unui copil, trebuie să cunoaștem și factorii principali, cari înrăuresc asupra lui în afară de școală și în viața privată. Învățătorul conștient în acțiunea sa educativă va trebui să aibă în vedere următoarele două puncte de procedare:

1. Va ține seamă de individualitatea fiecărui copil, în aplicarea măsurilor disciplinare, mai cu seamă a pedepselor, precum și a modului cum tratează pe unii copii, căci o privire severă e deja suficientă pentru unii, ca să le pară rău, că au comis o greșeală și n'au s'o mai comită, pe când alții nu simțesc nici ocările și pedepsele cele mai aspre. Unii sunt supuși,

alții sunt îndărătnici. Când aplicăm o pedeapsă trebuie să ținem seamă pe lângă individualitate și de faptul comis, căci același fapt nu merită întotdeauna aceeași pedeapsă. Nu vom pedepsi spre exemplu în același mod pe un copil, care a furat camaradului său o bucățică de pâine, împins de foame, ca pe alții, care fură, având obiceiul de a-și apropria lucruri străine. Trebuie deci întotdeauna, să știm cu ce fel de copii avem de aface. Dar s'ar putea zice: Învățătorul trebuie să fie egal și nepărtinitor cu elevii săi? Da! În școală toți sunt egali și foarte rău ar face învățătorul, care ar ierta greșelile unui copil, fiindcă e dintr-o familie mai bună.

Singura datorie a unui învățător, e de a respecta întotdeauna individualitatea copilului. Dacă legiutorul ține seamă în lumea mare de circumstanțe atenuante și recidive, cu atât mai mult un dascăl trebuie să o facă aceasta. Cât privește pentru pedepse, nu trebuiesc specificate pentru anumite fapte, căci atunci nu putem ține seama de individualitatea copilului, căci dacă copiii știu mai dinainte pedeapsa ce urmează unei fapte, nu mai au frică de necunoscut. Dacă pedepsele sunt fixate de mai înainte; atunci ești nevoit să le aplici fără a ține seamă și de împrejurările în care s'a comis fapta și ar trebui prin urmare să dăm aceeași pedeapsă unui elev simțitor ca și unui înrăutățit, dacă a comis aceeași faptă.

Se va ține seama la învățatură de aptitudinile și silința fiecărui școlar. Egoismul învățătorului, face ca vrând nevrând să țină mai mult la băeții deștepți, cari învată ușor. Dar nu este bine aceasta, căci deși sunt băeți nu așa străluciți, dar prin muncă ajung pe cei ce învată ușor. Dascălul înțelept trebuie să preferă pe acești din urmă, să-i încurajeze, iar pe cei dintâi prin întrebări grele să-i convingem, că nu știu totul. Și atunci când vom observa la fiecare copil partea în care înclină mai mult și care îl atrage mai mult, datoria noastră este a-l încuraja și îndemna să nu apuce altă cale nepotrivită firei lui.

Acestui scop s'a înfăptuit legea nouă a învățământului, prin care egalizează toate școlile secundare până în al 4-lea an, când copilul ajuns acolo, poate să își dea seamă în ce parte să apuce, ca să se potrivească firei lui.

Respectând astfel individualitatea copilului, munca noastră își va junge scopul.

Gh. Atanasiu învăț.

Muzeul școlar.

Muzeul școlar este, cum știm cu toții, totalitatea colecțiilor venite să illustreze lecțiile noastre de intuiție, de științe fizico-naturale, de istorie, geografie și aritmetică. Asemenea lecțiunea tratată abstract, cum se facea mai de mult și cum se va mai fi făcând poate prin unele părți, nu are nici un senz de a rămânea în memoria elevului, nici nu trebuie să credem, că anume mite vietăți sau plante, despre care am vorbit copiilor fără să le arătăm, vor fi recunoscute de ei.

E foarte firesc. Teoriile, abstracțiunile abia pot fi reținute de atenția adulților. Pe câtă vreme un lucru pe care l-ai pus elevului în mână i l-ai arătat în detaliu, i-ai atras atenția asupra dimensiunilor, a liniilor, a culorilor, măcar o fotografie sau un desen foarte bun se asociază cu ideile expuse și rămâne pentru multă vreme, cel puțin la o parte din clasă.

Cele mai atrăgătoare lecțiuni sunt acele în care poți prezenta copiilor la început ceva concret, sau ceva senzațional, ce să stimuleze curiozitatea și să menție pe urmă atenția. Atunci poți avea în cursul tratării o atenția încordată, poți fi ascultat și înțeles și se reține ceea ce ai vorbit.

Lecțiunea decurge mai ușor pentru profesor și mai cu folos pentru școlari. În sensul acesta trebuie privită insistența actuală a organelor superioare în direcțiunea înființării neîntârziată a unui muzeu la fiecare școală și încă a muzeelor de clase. În instrucțiunile date în programa analitică la fiecare obiect în parte, sunt tipărite cu italice următoarele:

„Lipsa acestui muzeu constituie pe viitor un motiv de neadmitere la examenul de înaintare și la înaintarea pe grade, prevăzută de Art. 119 și 120 din legea învățământului primar“. Va să zică, o selecțiune pe tema aceasta!

Prin urmare, trebuie să începem a aduna, în linii mari: colecțiuni privitoare la animale și produse animale, vegetale și produse vegetale, minerale și produse minerale. Aparat pentru experiențe de fizică. Apoi tablouri intuitive religioase și istorice, desene, fotografii, miniaturi, medalii și în sfârșit tot ce ne-ar putea servi să întipărim mai bine în mintea elevului chestiunile prevăzute în program.

Programul indică o limită de vreme ce total se colecționează pentru anumite lecțiuni fixate dinainte, dar se pot aduna diferite varietăți din același tip, apoi exemplare care reprezintă curiozități, caractere anormale, etc.

De asemenea, deși servind același program, muzeele școlare se vor deosebi după regiuni. Vor conține alte mostre în regiunile de munte și altele în regiunea câmpiei.

Apoi muzeul este bine să aibă și o secțiune separată consacrată lucrurilor de mână și obiectelor de lucru manual executate de elevii școlii. Această secțiune s'ar înbogați la fiecare an cu câteva din lucrurile cele mai reușite, și de acolo s'ar vedea la ce grad de dezvoltare, de perfecțiune, poate ajunge dexteritatea unui copil de vârsta corespunzătoare clasei, condusă se înțelege de priceperea și gustul dascălului.

Trebue să spun de la început și iarăși e o banalitate, că acesta nu este un lucru care se poate face la comandă și după dorință, ci se face numai în timp și la aceasta ajută și împrejurările și mediul. Cum la școlile noastre se aplică principiul rotației, muzeul pe clase nu ne reprezintă munca unei singure persoane, ci va fi o succesiune de colaborări.

Trebue să mai spun iarăși ceea ce este știut de toți, că nu se poate ajunge la nimic fără o doză apreciabilă de iubire pentru școală, pentru copii. Trebuie un entuziasm nestins, trebuie că la fiecare ocazie, ori-unde ai fi să-ți aduci a minte, că ești pe cale de a-ți înjgheba muzeul și ori de unde poți aduna ceva să nu neglijezi. Afară de aceasta, dacă ai darul de a convinge și dacă munca D-tale e prețuită, se întâmplă să mai mobilizezi și simpatii și bunăvoinți streine și atunci primești și de aiurea mostre și obiecte pe care n'ai altă posibilitatea să le aduni singur. (Muzeul Pașa de la Galați.)

În sfârșit, Statul și Comitele Școlare au datoria, la cerere, să dea aportul lor, contribuind pentru tablouri, animale împăiate și aparate.

Cu aceste puține cuvinte de introducere, încep să vă înșir tabelile întocmite după program, de obiectele ce ar trebui să formeze muzeul fiecărei clase din școala primară.

Fiecare membru al corpului didactic se poate conduce după programa pentru colecționari. Și fiindcă eu am lucrat cu programa în mână, țin la dispoziția oricui aceste indicatoare gata făcute.

Clasa I.

Tablourile religioase corespunzătoare celor 5—6 momente din viața lui Isus Christos, care figurează în program.

Pentru scris-citit. Litere mari și mici de mână și de tipar pe cartoane de 1 dm², ce să poată fi văzute de la distanță.

Pentru ex. intuitive. Tablouri: calul, boul, oaia, porcul, mărul, părul, cireșul.

Animale împăiate: un cățeluș, o pisică, mielul, găina, cocoșul, rața, gâsca, curcanul, porumbelul, pui de găină, bobocă, un epuraș.

Mobile de casă și în miniatură, ca pentru păpuși.

Un bulgăre de sare, unul de cretă.

Sare mărunță de bucătărie și de lux, cretă tăiată în fabrică.

Un ceasornic — mare.

Pentru aritmetică. Mașina de numărat. 20 de bile. 100 be-
fișoare în mănunchiuri de câte 10. Cutiuțe cu grăunțe.

Câteva obiecte mici, care le plac și ușor de desemnat:
pușcă de copil, sabie, săniuță, ou de lemn, un căruț.

Glastre cu florile cele mai cunoscute la ferestre.

Clasa II.

Religie. Tablourile corespunzătoare bucăților din vechiul și
noul Testament.

Ex. intuitive. Tablouri reprezentând, mărul, părul, prunul,
nucul. Bucăți de trunchiuri cu coajă (grosime 1 dm.) din acești
pomi.

Fructele de toamnă, precum și zarzavaturile se vor arăta
în natură, fiind-că se tratează chiar în trimestrul I. când se gă-
sesc pe table. De asemenea vinul, oțetul, țuica.

Borcanele cu diferite boabe de fasole.

Animalele care se tratează și în cl. I., cele mici împăiate,
cele mari în tablouri.

Ouă de găină, de rață, de găscă, de curcă, de vrabie, de
rândunică, de porumbel.

Tablouri cu animalele sălbatice. Bucăți de 1 dm² de blană
de la aceste animale; colți de lup, de mistreți, coarne de cerb.
Piele de căprioară. Vederi cu scene de vânatoare.

Bucăți de piele cu păr de la toate animalele domestice.
Vederi cu vite în grajduri, o turmă de stână, o cireadă la pă-
scut, o herghelie. Coarne de bou. Nasturi și piepteni din același
material. Piele tăbăcită și netăbăcită. Câteva mostre de piele
colorată.

Lână spălată și nespălată, fire toarse. Dimie. Stofe de lână
de diferite calități.

Un jug, un car în miniatură.

Tulpini de viță. Frunzele tuturor zarzavaturilor cuprinse în
program. Frunzele pomilor roditori și ale arborilor din program. O
tulpină de măcieș. Floarea. Frunzele plantelor medicinale și
alte plante din program.

În acest ierbar se mai pot aduna florile cele mai cunoscute
și florile de câmp și de pădure.

Paseri împăiate: Vrabie, rândunica, privighetoarea, cioara,
uliu, cucuveica, bufnița.

Cuiburi cu ouă, cel puțin oăle acestor paseri.

În borcane cu spirt: Șarpe, șopârlă, broască, rac, lipitori, melc, crap, știucă. Unelte de pescuit în miniatură. Un soarece, un liliac, diverși păianjeni — fluturi, lăcuste, greruț, musca, vipera. Cartoane cu mostre de lemne de stejar brad și lucrat, idem de fag, de brad, de salcie.

Tablouri reprezentând lunca, crângul, sfufișul, balta. Vederi din balta Dunării.

Nuele și împletituri din salcie, din papură. Fire de trestie. Tablou reprezentând măcieșul. Semințe de măcieș.

Aritmetică. Un metru în 4 muchi, unul de tâmplar, unul de mușama. Litru, multiplii și sub-multiplii. Banița. Cutie cu măsuri de greutate. Un cântar.

Modele actuale.

Istorie. Portretele familiei regale. Cărți ilustrate reprezentând membrii familiei regale, nu numai în pozele oficiale. Vederea palatului regal din București, a palatului Cotroceni, Peleş, Pelisor, Bran. Portretul lui Mircea cel Mare. Vederea mănăstirii Cozia. Vederea cetății Neamțului, a stâncei pe care locuie Daniil Sihastru, a mănăstirii Putna. Portretele domnilor care figurează în program.

O hartă lucrată în școală pe care să se vadă localitățile, istoriile corespunzătoare programei.

Geografie. Planul reușit al școlii. Planul orașului. Harta județului. Un relief de gips. Diferite vederi din oraș, ale străzilor principale și ale clădirilor publice mai însemnate. Fotografii din împrejurimile orașului.

Clasa a III-a.

Religia. Tablourile respective.

Aritmetică. Măsurile de lungime, capacitate și greutate, multipli și sub-multipli, un cântar. Monedele actuale. Poligoane regulate și neregulate din carton și din lemn subțire.

Citire și memorizare. Fotografii bune ale prozatorilor și și poezilor români.

Istori. Vederi din Roma. Chipuri de Daci și de Romani. Ved. Columnei lui Traian. Portretele domnilor, prevăzute în program și tablouri reprezentând luptele mai însemnate. Vederea bisericilor mai cunoscute, zidite de Stefan cel Mare, Borzești, Piatra-Neamț, Putna, Mănăstirea Argeșului interior și exterior. Fântâna lui Manole. Cetatea Neamțului. Mănăstirea Dealului-Morm. de lângă Turda. Portretul lui Avram Iancu; casa și mormântul lui. Portretul Doamnei Elena Cuza; vederea Azilului „Elena Dna”. Vederile lucrărilor efectuate sub domnia Regelui

Carol; B-dul Regele Carol I., Fundație Carol, Docurile din Constanța, Palatul Poștelor, Pălatul de Justiției, Cassa de Depuneri, Universitatea din Iași, Ministerele clădite în urmă. (Aceste folosesc și la geografie.) Regina Elisabeta îngrijind răniții.

Monedele din timpul domniei regelui Carol. Fotografii bune ale membrilor familiei Regale și unele fotografii, care să ilustreze actuala domnie precum și ultimul războiu. Mausoleul de la Mă-rărești. Muzeul militar din Parcul Carol cu piatra soldatului necunoscut. Fotografii de ale eroilor. Mon. Ec. Teodoroi. Biseri-cuța încoronării de la Alba Iulia. Monede vechi, arme, cărți biseri-cești, cruci, icoane, incipții, etc. Or ce poate reaminti și ilustra trecutul românesc.

Geografie. Dacă e posibil, o miniatură reprezentând relieful pământului. Harta fizică a României, hartă cu împărțirea admi-nistrativă. O hartă a căilor ferate. Vederi de pe valea Dunărei și de pe celelalte văi frumoase ale României.

Vederi din orașele principale, vederile inst. publice din țară, a fabricilor mari, a bisericilor și mănăstirilor mai cunoscute, a stațiunilor climaterice și balneare, a colțurilor pictorești atât de numeroase, pentru a infiltra dragostea de pământul românesc. Mostre din produsele industriei naționale.

St. naturale. O lampă cu alcool și un plumb de metal pentru fierbere. Aparat pentru explicarea dilatărei corpurilor. Termometru pentru temperatura camerei, termometru pentru bolnavi. Mercur. O vargă de fier, una de aramă, una de sticlă, un baston de lemn, ceară roșie. Mașină de spirt și cratiță cu capac pentru explicarea puterii vaporilor. Sticle, păhare, un electrofor, un pendul electric. Un magnet. Bucăți de postav, mătase, pilitură de fier, măduvă de soc. Bucăți de fier curat, obiecte din fier, fier rujinit. Oțel curat, obiecte din oțel. Sârmă de fier și de oțel. Cioburi de fontă. Tablă. Cositor, aramă, alamă, bronz, zinc, plumb și obiecte din aceste metale. Foaie de cositor. Lă-dițe cu diferite feluri de pământ. Cărămizi, oale străchini și alte obiecte lucrate din pământ. Vederi de la cărămidărie, de la olării. Pământ nisipos, nisip, pietriș. Sticlă, geam și diferite obiecte din sticlă de diferite calități. Piatră de var, var slab, gras, idraulic, var stins, tencuială, ciment. Creta, gips, ipsos. Mangal. Gărbuni de pământ de toate calitățile. Vedere dintr'o mină. Țiței brut, petrol, benzină, parafină, vaselină, păcură. Vederea sondelor din țară, vedere dintr'o destilerie.

Lădițe cu pământ, cu un perete de sticlă, pentru observarea germinăției plantelor. Ghitele cu pământ. Clopot de sticlă. Cu-țițaș pentru oltoire.

Instrumentele agricole în miniatură: plug, sapă, grapă, greblă, tăvălug, etc.

Clasa a IV-a.

Religia. Tablourile corespunzătoare subiectelor din program.

Aritmetică. Riglă, echer, raportor. Metru și litru, multiplii și sub multiplii, cântar, măsuri de greutate.

Un cub cu latura de un dm.³ pe care să fie arătați cm.³ și din care să se poată desface 100 cm.³ și 1 cm.³ Un paralelipiped.

P. citire și memorizare. Fotografiiile poezilor și prozatorilor români.

Istorie. Exact ca la clasa a III, fiind aceleaș subiecte mai dezvoltate.

Geografia. Hărțile continentelor. Hărți fizice; hărți munte. Un cât mai mare număr de vederi bune din toate părțile lumii, din orașele mari, din părțile pictorești ale globului. Vederi rare și caracteristice: ale fjordurilor norvegiane, peisagiile elvețiene și italiene, vedere portului New-York și a altor porturi mari, a Cornului de aur, a monumentelor celor mai însemnate etc. Fotografii, reprezentând felul de viață a popoarelor necivilizate. Un glob. Aparat pentru demonstrarea învârtirii pământului împrejurul soarelui.

St. fizico-naturale. Herbar cu frunze și tulpini ale plantelor prevăzute în program, vița de vie, iarbă cu flori de câmp, trifoiul, lucerna, in, cânepă, grâu, orz, ovăs, secară porumb. Boabele tuturor cerealelor. Făină de grâu albă și neagră. Macaroane, fidea, steluțe, scrobeală. Struguri diverși în spirt. Sticlute cu oțet, alcool, rachie, țuică. Fire de in, de cânepă, mostre de pânză de in și de cânepă, mai groasă și mai subțire. Pânză de olandă (industrie streină). Fire de bumbac, ață de cusut, fire de mătase. Mostre de hârtie de diferite calități: de împachetat, de scris, de mătase, impermeabilă, colorată. Mostre de carton. Gogoși de ridic. Diferite calități de săpun, de casă și de fabrică. Lumânări, sodă, stearină. Lână nespălată, spălată și dărcită. Fire toarse mai groase, mai subțiri. Lână țigae. Lână vopsită. Lână toarse în fabrici. Mostre de diferite stoffe de lână, de postavuri. Mostre de împletituri de lână: ciorapi, mănuși, etc. Păr dela diferite animale, de cal, de porc, de bou, de epure. Vederea unei fabrici de textile. Tablouri reprezentând părți din corpul omenesc. De dorit, reliefuri în gips. Dacă credeți, un schelet. Albine lucrătoare, regină, trântori. Borlanul cu miere. Ceară. Fagure. Un stup în miniatură. Fotografia unei stupării. Vermii de mătase în spirt. Gogoși. Fire de mătase, țesătură din asemenea fire, fotografie dintr'o crescătorie de vermi.

Clasa V.

Aritmetică. Un lanț de un dam. Poligoane regulate și neregulate din carton și din scândură subțire. Prisme și piramizi

pe diferite baze, conuri și cilindri de metal, de lemn, pe aceeași bază egală.

Istorie. Portretele și tablourile corespunzătoare programei.

Geografie. Ca și la cl. IV. Diferite hărți ale Europei și vederi din centrele însemnate de pe continent.

St. fizico-naturale. Programa analitică se deosebește aici la școalele cu caracter agricol de programa școlilor cu caracter industrial.

Deci: Un fer cu plumb. O pârghie. Scripete în miniatură. Vase comunicante. Barometru. Sifonul. (Se curăță pompa). Aparat pentru explicarea dilatărei corpurilor. Vor fi de lemn și de metal pentru a explica însușirea corpurilor de bune și de rele conducătoare de căldură. Termometru. Vase și prisme pentru fierbere. Manometru. Bucăți de sticlă de diferite calități. O prismă de cristal pentru explicarea descompunerii luminei. O oglindă. Magnet. Busolă. Vargă de sticlă și postav pentru dezvoltarea puterii electrice. Electrofor. Pendul electric.

Nu m'am ostenit a face o listă de obiecte pentru muzeele claselor VI și VII, căci nu ar fi fost nimic nou de spus în afară de cele ce am hotărît pentru clasele III și IV la Istorie și Geografia. La Istorie în cl. VI. singurul capitol nou este Napoleon cel Mare, care se poate ilustra cât de bogat, fiindcă domnit numai cu 110 ani în urmă. În cl. VII capitol nou: Metropolitul Șaguna, biserica și școala românească din Transilvania.

Pentru st. f. naturale, programa indică perfect tot ce trebuie, nu e decât o listă de materii, care se pot procura toate din comerț.

Pentru facerea herbarului și pentru pregătirea și păstrarea insectelor se găsesc câteva indicațiuni folositoare în paginile 229—230 din volumul d-lui Culea „Invățăământul despre natură.”

Sofia Teodorescu.

Falimentul cursului complimentar.

de Ștefan Tătaru inv.

I.

Privire generală.

În entuziasmul marilor prefaceri sociale, adesea oamenii se gândesc și proiectează lucruri, care întrec puterile societății, pentru care sunt create și care sunt condamnate să rămână pentru totdeauna nerealizate.

În focul entuziasmului omul nesocotește realitatea crudă; spiritul său sboară către zări minunate, dar focul acestui entuziasm odată rătăcit, omul recade iar la realitate.

Entuziasmul marilor clipe din 1918, a făcut pe mulți din oamenii noștri din pătura conducătoare să făurească unele planuri, care deocamdată întrec cu desăvârșire puterile noastre. Între acestea se numără și legea învățământului primar, partea privitoare la *cele 3 clase ale cursului complimentar*. Deoarece prevede prelungirea timpului în care tineretul e supus obligativității, toți au privit-o ca pe o pârghie, ce va ridica poporul Român din întunerecul de azi, la o viață intelectuală alături de popoarele apusului. Legea privitoare la cursurile complimentare însă, va rămâne literă moartă; nici o efortare nu va putea-o aplica, căci poporul român nu dispune de mijloacele materiale și sufletești pentru asemenea lege cu idealuri clădite pe iluzii.

II.

Cursul complimentar la orașe.

Caracterul comercial și industrial al acestor 3 clase e merit în deosebi pentru orașe (așa trebuie că s'au gândit făuritorii legii), dar tocmai la orașe nu vom vedea cursul complimentar niciodată. Locuitorii orașelor cei mai cu stare răscesc la licee, universitate și alte școli speciale de grad mai înalt; cei cu stare mijlocie se îndreaptă, dacă nu spre liceu și universitate, cel puțin spre gimnaziu, sau școlile comerciale și tehnice; cei din a treia categorie, adică lucrătorii fabricilor se vor îndrepta către școlile inferioare de meserii sau comerciale. Nici un orașan însă nu va consimți, ca copilul său după ce a terminat cele 4 clase primare să mai rămână în cele 3 clase ale cursului complimentar; nu va consimți la aceasta și va avea dreptate să nu consimtă, deoarece aceasta nu-i garantează nici un folos recunoscut prin lege, iar slaba nădejde în cultura generală întregită de acest curs nu-l va putea hotări nici când să prefere cursul complimentar școlii, care îi garantează un certificat sau o diplomă promițătoare de foloase sigure.

Cursul complimentar nici nu complectează nici nu înlocuește școlile cu cari se crede pe o treaptă; nu înlocuește și nu va înlocui nici când nici gimnaziul sau cursul inferior al școalelor secundare sau comerciale și de meserii, ne fiind decât o umbră palidă a acestora. Și dacă nici nu le complectează, nici nu le înlocuește printr'o aplicare forțată le va încurcă într'o mare măsură.

Dacă caracterul comercial și industrial nu-și pot lua locul la orașe, pentru care au fost create, mai rămâne cursul complimentar cu caracterul agricol, care se impune în marele nostru număr de sate românești.

III.

Cursul complimentar la sate.

Aici secția agricolă ar avea un mare rost; ne-ar da plugari cu o frumoasă cultură generală și cu un frumos număr de cunoștințe în domeniul agriculturii.

Așa trebuie, că s'au gândit făuritorii legii; cu durere o spunem, trebuie să renunțăm dela început la așa idealuri frumoase și mult promițătoare. În împrejurările de azi nu dispunem de mijloacele materiale și sufletești necesare la aplicarea acestei legi; astăzi ne stau în față ca un puternic zid de fer următoarele lipsuri materiale și sufletești:

Iată-le:

- a) Slaba pregătire a actualului corp învățătoresc.
- b) Lipsa de localuri și locuințe pentru învățători.
- c) Lipsa de ateliere și instrumente.
- d) Rezistența țăranului față de obligativitatea învățământului.

1. Corpul învățătoresc.

Actualul nostru corp învățătoresc se împarte în 3 categorii bine distincte.

A. Bătrânii.

Mă gândesc la acei muncitori cinstiți îmbătrâniți de ani și de nevoi în ogorul muncii pentru ridicarea prin școală a neamului românesc.

Îi putem numi apostolii neamului, căci în slujba acestuia și-au pus tot sufletul. Dragostea de muncă pentru ridicarea neamului o mai păstrează încă și-ar păstră-o până sub glia rece a mormântului, dar în slujba în care timpul i-a îmbătrânit nu mai pot pune decât puteri sleite, rămășițe a forțelor vitale de altădată

Idealurile tinereții le-a înecat timpul în valurile nevoilor zilnice, iar în suflet simt descurajarea și regretul adânc după puterile acum istovite. Contactul cu progresul cultural și cu ultimele noutăți pedagogice l-au rupt de mult; unii răpiți prea

mult de grija gospodăriei și familiei, iar alții zdrobiți de loviturile amare ale lipsii.

Bagajul de cunoștințe, cu care acum 20 sau mai mulți ani au plecat din școală, s'a micșorat simțitor pe fiecare zi, nefiind înprospătat și complectat prin studii noi, căci cărțile au fost și sunt în totdeanuna prea scumpe pentru mijloacele învățătorului.

Diferitele metode de predare în vigoare, când și-au făcut școala, după o întrebuințare mecanică un așa de lung șir de ani, s'au hodorogit așa, că azi se prezintă reci și lipsite de viață. Acești învățători cu puterile tinereții istovite, rămași departe de mersul cultural și pedagogic, corespund în puțină măsură celor 4 clase primare și nu corespund de loc la cele 3 clase ale cursului complimentar, unde avem lipsă de pregătire universitară și de specialiști absolvenți ai școalelor de industrie și comerț. Statul însă nu-i poate înlocui, nu poate nesocoti dreptul acestor muncitori cinstiți, cari de bună voe și-au jertfit intereselor școalei și neamului frumoasele puteri ale tinereții și-și jertfesc încă cu bunăvoință tot ce li-a mai rămas din aceasta vigoare de altă dată.

B) Învățătorii tineri.

Mă gândesc la acei normaliști, cari au părăsit de curând sau părăsesc actualmente băncile școalei normale pentru a intra în ogorul de muncă. Ei pleacă cu voe bună, încrezători în puterile proprii și răsplata materială și sufletească a muncii lor istovitoare. Toată puterea lor de muncă o oferă ca jertfă curată pe altarul patriei. Dar tinăra mlădiță pe cât e de plină de viață, pe atât e de fragedă; cea mai mică suflare a asprului vânt al vieții, e în stare să îndoaie, sau chiar să rupă aceste fragede vlăstare. Societatea e datoare să primească pe acești tineri cu brațele deschise, să le măture din cale toate pedecile, să-i încredințeze de toată dragostea și sprijinul ei la nevoie și să le creeze o stare materială vrednică de munca ce depun. Astăzi durere, acestor elemente de mare preț le e pregătit un mediu menit a le istovi puterile trupești și sufletești; neajunsurile ce se țin lanț varsă amărăciune și descurajare în sufletele tinere. Vr'un sat depărtat, cu o școală cu păreții din pământ, unde fumegă o sobă veche, de câte ori vântul rece trece șuerând prin geamurile sparte și ușile fără încuetoari, varsă numai desnădejde în sufletul tinăr. Numărul frumos de cunoștințe se micșorează pe fiecare zi, căci în biblioteca școalei nu găsește decât 3—4 broșuri de popularizare sau conferințe didactice. Leafa lui de 2478 Lei, abia-i ajunge pentru hrana zilnică și un costum de haine anual, iar de bibliotecă nu poate fi vorba, căci numai 2 drumuri până la librărie fac 1/4 din leafă. După munca lui de învățător nu primește nici leafa unei bucătărese sau vizitiu, care pretinde locuință, luminat, încălzit, hrană și dela o mie de lei în sus lunar; să nu mai vorbim de un șofer, care pretinde leafa unui învățător de pe 3 luni. Starea aceasta compromițătoare, il

face să alerge după funcții auxiliare, care sunt dăunătoare școlii și învățătorului.

Tot aceasta stare materială va avea ca urmare despopularea aproape complectă a școlilor normale și o rănire simțitoare a actualilor învățători. Dacă prima urmare tristă încă nu s'a observat, faptul se datorește speranții într'o îmbunătățire.

Astăzi, când s'a văzut în ce constă această îmbunătățire, e natural să ne așteptăm la acest rezultat fatal. În asemenea împrejurări de unde sperează făuritorii legii, că vor dubla numărul normaliştilor absolvenți, pentru a ocupa marele număr de posturi ale suplinitorilor, cari nu prezintă garanțiile necesare și ale bătrânilor obosiți de ani și de nevoi? De unde vor împătri acest număr de absolvenți, pentru a ocupa și catedrele create prin înființarea cursului complementar?

C) Învățătorii suplinitori.

Aceștia sunt elementele cele mai slabe din întreg corpul învățătoresc. Afară de foarte puține excepții, putem afirmă cu conștiința împăcată, că învățătorii suplinitori degradează și înjosesc școala și numele de învățător pe toate căile. Ca să ne convingem că așa este, să-i studiem mai de aproape, căci cauzele materiale sau sufletești, care i-au făcut să părăsească o școală înainte de absolvire, căutându-și un refugiu în învățământul primar, ne vor da indicațiuni prețioase asupra rolului ce li-se rezervă în acest învățământ. După aceste cauze avem trei categorii de învățători suplinitori.

Categoria a)

În această categorie să luăm suplinitorii, cari au părăsit școala normală înainte de absolvire, lipsindu le mijloacele materiale pentru a o continua. Majoritatea acestora se bucură de o stare morală mulțumitoare și chiar o oarecare dragoste pentru serviciul ce li s'a încredințat; formează prin urmare categoria, care promite mai mult din întreaga armată imensă a suplinitorilor, tocmai prin faptul că au stat puțin în școala normală.

Ca suplinitori încă, ei trebuie să părăsească catedra ocupată în fața primului pretendent titular; nesiguranța această îi face să nu-și pune mari nădejdi în rezultatele unei munci pe care o îndeplinesc în mod trecător. Apoi slaba lor cultură generală, dar și mai mult puținele cunoștințe în domeniul pedagogiei îi face neapți pentru ocuparea posturilor de învățători. În mod provizoriu și în asociația unui titular li s'ar putea încredința (la nevoie câte un post vacant, dar când în postul ocupat se mențin un lung șir de ani și adesea în singurul post al școlii, adecă fără apropierea unui titular, compromite pe de a întregul atât școala cât și corpul învățătoresc.

Categoria b)

În această categorie intră suplinitorii cu câteva clase de liceu, sau alte școli de grad secundar, intrați în învățământ tot

din lipsă de mijloace materiale, pentru a se susține în școala începută până la absolvirea ei.

Dela această categorie putem pretinde și mai puțin; intrați într-o școală străină de școala normală, dovedesc că n'au dorit nici când cariera de învățător și că numai nevoia i-a făcut s'o primească. Dacă n'au dorit-o, n'o iubesc și nu-și clădesc un ideal din această carieră, munca lor va fi o muncă cu totul superficială; toți va fi de mântuială și de ochi lumii, căci în orice clipă vor căuta poarta de eșire dintr'un loc care-i plictisește și din mijlocul unei serii de îndatoriri, pe care le îndeplinesc din silă. Dacă mai adăugăm apoi lipsa de cultură generală încheșată, lipsa și mai mare de cultură pe terenul pedagogiei, slaba retribuție materială, ne vom face o idee despre slabele nădejdi ce ne putem pune în acești învățători.

Categoria c.

Suplinitorii dezertori ai școalelor.

Intre suplinitorii noștri putem număra o sumă respectabilă de tineri fugiți din școalele de orice grad, din cauze mai mult sau mai puțin scuzabile.

Cei mai puțin vinovați sunt indivizii, cari din cauza unei slabe puteri mentale, după ce au rămas repenți sau corigenți un lung șir de ani, se scutură de acest jug nesuferit, care e școala, fugind din ea fără știrea și consimțământul părinților și caută un refugiu în învățământ. Mai mult vinovați sunt cei cari au părăsit școala din cauza unor patimi moștenite sau adoptate din lumea rea; atâția bețivi, fumători pasionați, hoinari, părăsesc școala tot fără știrea și consimțământul părinților, căci spațiul strâmt și rigorile școalei și cu deosebire ale internatului nu le oferă condiții favorabile pentru a-și practica patimile dăunătoare pentru ei și molipsitoare pentru cei din jurul lor.

În libertatea unui sat depărtat, toate aceste porniri rele se dezvoltă cu o iuțală și intensitate uimitoare, făcând din cel menit a fi exemplu și conducătorul satului, cel mai ticălos membru al acestuia.

Frumosul nume al școalei și învățătorului sunt târite prin noroiul frământat din putrezeciunea patimilor. La leafa mică a oricărui suplinitor, dacă mai adăugăm și risipa, ajungem să vedem lucruri de tot triste. Vedem învățători, cari nu găsesc vipt fiindcă nu l-au plătit încă pe cel din luna trecută; în casa unui gospodar nu are îndrăsneala să între, căci îi e rușine de starea în care se află. Mulți iau drumul către jidanul cârciumar pe care îl roagă să-i mai dea un pahar două pe credit, sau își amanetează o haină cumpărată cu banii grei muncii ai părinților, încă de când eră în școală.

Se întoarce apoi între cei patru pereți reci și goi ai camerei, ia o mână de făină de mălai, și-o înmoaie singur, apoi

cu acest aluat nesărat și copt pe cuptorul de fer își stămpără foamea și cade obosit pe patul tare, visând la chitanța luni viitoare. Aceasta sosită îi ajunge să se scape de creditorii ce-l supără mereu și să trăiască fericit primele zile, iar restul luni o duce iar cu răbdări prăjită și cu speranțe dulci în chitanță de leafă pentru viitoarea lună. Cu asemenea învățători nu vom ridica nici când gradul de cultură al satelor noastre. Viața lui târâtă prin noroiu, înneacă cu desăvârșire și slabul rezultat pe care îl-ar permite puțina lui cultură generală și specială.

Față de asemenea umbre de învățători, țăranul ia o măsură destul de simplă și naturală, adică nu-și mai trimite copiii la școală. Se pierde însă un lucru de mare preț. Țăranul nostru își pierde cu desăvârșire și slaba încredere ce o mai are în carte și cărturari.

Prima categorie din cele enumerate corespunde abia în parte cerințelor; a doua corespunde și mai puțin, iar a treia ruinează și târește prin noroiu tot ce are școala mai scump. Răspunderea grea pentru această cade asupra personalului însărcinat cu numirea suplinitorilor, cari prin nebagare de seamă au făcut din învățământul primar un refugiu al elementelor stricate și inconștiente de rolul lor în lume.

2. Îndoirea numărului învățătorilor. Din scurta examinare a corpului didactic primar reies următoarele:

1. Învățătorii bătrâni corespund puțin în împrejurările de azi; trebuiesc înlocuiți.

2. Suplinitorii sunt o marfă la care statul a recurs la mare nevoie, dar e o marfă ce trebuie înlocuită cât mai curând.

3. Tinerii absolvenți sunt cei cari sunt menși a înlocui pe cei de mai sus. Condițiunile materiale ale tinerilor învățători fac ca numărul acestora să se reducă treptat.

Cu mijloacele de azi ne e imposibil să îndoim numărul acestora pentru a înlocui pe bătrânii și suplinitorii necorespunzători.

Să răspundă oamenii noștri de stat și școală, de unde vor împătri numărul acestora, pentru a ocupa noile catedre ale cursului complementar?

„Cine aleargă după 2 epuri“, „nu prinde nici unul.“ Ne trebuie o școală primară cu 4 clase sănătoase, în locul marelui număr de școli primare tot cu 4 clase, care sunt o ironie prin faptul că poartă acest nume. Statul trebuie să-și plătească omește actualii învățători tineri, pentru a putea forma frumoase contingente de normalişti, cari să umple golurile mai sus amintite. Dacă nu o va face, va ruina învățământul primar. Cursul complementar să rămână un ideal pentru timpuri, în cari vom dispune de altfel de mijloace. Aplicarea forțată a acestei legi ne va da lucruri de tot triste: vom avea posturi vrednice de

pregătire universitară, în care din lipsă se înțelege, vom numi învățători din a treia categorie a suplinitorilor.

3. Lipsa de localuri pentru școală.

Sufletul școlii e sufletul pe care învățătorul îl pune în munca făcută în această școală. Dar acest suflet e supus influențelor, pe care mediul înconjurător le exercită asupra lui.

Acest mediu, când e favorabil dă sufletului învățătorului puternice imbolduri de muncă, creiază putinți de viață nouă, iar când e defavorabil e în stare să înecă în indiferență, sau descurajare puterile de muncă ale unui element de mare valoare. Și unul din puternicii factorii ai acestui mediu, e fără îndoială clădirea școlii.

Cei patru pereți ai unei sale încăpătoare și plină de lumină, vor închide un aer sănătos trupului și dătător de viață sufletului. Din contră, o sală scundă, rece și întunecoasă, conține o atmosferă otrăvită, se ruinează fără întârziere trupul școlarilor și învățătorului. Atmosfera aceasta umedă și rece apasă greu și varsă tristețe și desnădejde în sufletele condamnate ale școlarilor și învățătorului.

Locuința, în care învățătorul își petrece tot restul timpului, va avea deasemenea urmări asupra sufletului învățătorului.

O locuință încăpătoare și igienică îi va varsa seninătate în suflet dându-i posibilitatea să fie un muncitor de valoare în ogorul muncii în afară de școală. Datorită acestui favor, posturile cu locuință frumoasă sunt obiect de concurență între învățători.

Acum, când am văzut avantajii unei școlii corespunzătoare și efectele triste ale unei necorespunzătoare, să examinăm școlile noastre.

a) *În comunele rurale cu peste 3000 locuitori.*

În acestea mulțumită favorului, de care s'au bucurat satele mari, atât datorită stării lor materiale superioară satelor mici, cât și atenției deosebite din partea statului, putem vedea clădiri școlare, care să nu ruineze, nici trupește, nici sufletește pe cei cari le frecventează. Deși corespund mulțumitor nevoilor actuale, ele însă vor rămâne cu totul necorespunzătoare, când se vor înființa cele 3 clase ale cursului complementar. Cursul acesta, prin faptul că are în program studii și dexterități, care cer ateliere și sale speciale, va reclama fără îndoială un număr de camere cu mult mai mare decât actualele 4 clase.

Prin urmare, înființarea cursului complementar în satele mari, reclama îndoirea actualului număr al salilor de învățământ; sarcina aceasta ori că ar cădea asupra comunelor, ori asupra statului, ar fi fără îndoială o sarcină grea, dar nu imposibilă. N'ar fi imposibilă pentru aceste comune, căci dispun de un mare număr de contribuabili și n'ar fi imposibilă pentru stat,

deoarece nici un județ nu numără mai mult de zece comune de acest grad. Deci în asemenea comune, cursul complementar ar găsi clădirea școlară necesară.

b) În comunele cu circa 500 locuitori.

În această categorie intră 90% din numărul comunelor noastre rurale. În acestea nu vom mai găsi clădiri școlare la nivelul celor dintâi. Un mare număr de asemenea comune este lipsit cu desăvârșire de clădire școlară, sau nu dispune decât de clădiri cu totul necorespunzătoare. Adesea o casă cu pereții bătuți din vâlături (cărămidă nearsă), cu acoperișul de scânduri sau șindrilă ruptă, și înprejmuită cu un gard de nule, deasupra ușii fără încuetoare poartă o tablă de scândură pe care trecătorii știutori de carte cetesc automat: „Școala primară...“ Într'un mic număr de asemenea comune avem și excepții; în Ardeal îndeosebi în parochiile bogate, vedem școale de zid trainic din piatră sau cărămidă, cu sale de învățământ luminate de ferestre mari și cu frumoasă locuință pentru învățător. Toate aceste clădiri și bune și rele au o singură sală de învățământ. Contingentului anual de 60 în cele 4 clase primare corespunde mulțumitor școala cu o singură sală de învățământ. Acestea însă nu vor corespunde îndată ce se va înființa cursul complementar. Unde avem clădiri bune ne vor trebui săli auxiliare și locuințe pentru învățătorul din postul II; iar unde școala nu corespunde nici celor 4 clase, va trebui să clădim școale în dimensiuni duble. (2 sale de învățământ, un atelier, una cancelarie și 2 locuințe pentru învățător.)

Deci răspund :

Înființarea cursului complementar în aceste comune reclamă construirea de noi sale de învățământ și ateliere, acolo unde școala corespunde actualelor nevoi și construirea de școale în proporții duble, acolo unde școala lipsește cu totul.

Sarcina aceasta e grea ba chiar insuportabilă și pentru comune și pentru stat. E insuportabilă pentru aceste comune deoarece n'au decât un mic număr de contribuabili și e imposibilă pentru stat fiind vorba de întreg numărul nostru de sate din țară.

4. Lipsa de ateliere și instrumente.

Lucrul manual și studiul agriculturii, pomăritului și anexelor acestora, în felul în care-s provăzute în programa analitică, nu se pot executa, decât dispunând de ateliere și instrumente complicate. Dacă examinăm școalele noastre din acest punct de vedere, vom da tot de lucruri descurajatoare. La un mare număr de școale nici nu s'a pomenit vreodată de instrumente de fizică, sau corpuri geometrice; altele care le-au avut, azi mai au niște cioburi. Neglijența unor învățători incapabili, și mai ales războiul au sfârșit fără milă aceste instrumente atât de necesare. Aceeaș decepție vom întâmpina și dacă ne vom gândi la alte mate-

riale didactice, ca hărți și tablouri istorice și pentru științele naturale.

Vor trece încă ani mulți, până când cu mari sforțări vom reuși, să provedem fiecare școală cu modestul material didactic reclamat de cele patru clase primare. Vor trece prin urmare și mai mulți, până când cu mari jertfe poporul nostru va providea școlile cu complicatul material didactic necesar cursului complementar.

Să ne gândim și să asudăm din greu ca cele 4 clase să dispună de materialul didactic necesar, iar atelierile și instrumentele cursului complementar, ca și alte mijloace de acestea, să rămână un vis pentru alte timpuri mai favorabile.

5. Rezistența țăranului nostru față de obligativitatea învățământului.

Una din primele condiții, care promovează mersul normal al învățământului, e condiția că școlarii să cerceteze școala regulat!

Școlarul care absentează mereu, pierde o mulțime de lecții, iar întors în clasă nu mai poate urmări lecțiile ce se propun, căci îi lipsesc cunoștințele din lecțiile anterioare. Cunoștințele unui asemenea școlar sunt crâmpee singuratiche, care nefiind legate într'un mănunchiu se vor pierde la prima ocazie.

Dacă privim școlile noastre din punctul de vedere al frecventării, vom ajunge la rezultate nu tocmai plăcute.

Țăranul român nu-și trimite copiii regulat la școală, pentru că nu are încredere în școală și cărturari, și adesea nu-i trimite din neputință.

N'are încredere destulă în rostul școlii, căci n'a prea avut ocazia să se bucure de binefacerile acesteia. Împrejurările grele în care a trăit neamul nostru, ne-a ținut departe de binefacerile școlii, iar școlile de până acum nu s'au ridicat încă nici până azi la culmea chemării lor. Cultura ce au furnizat-o n'a fost o cultură complectă și deci cei ce au primit-o nu i au simțit binefacerile, căci acestea au fost prea slabe.

Nu le poate aplica, căci țăranul nu poate să creadă că învățătorul o face aceasta spre binele școlii și al lui. Dacă învățătorul va purcede cu energie în aplicarea amenzilor, va fi socotit un călău al satului și la cea dintâi ocazie vor cere îndepărtarea lui din sat. Nevoile școlii și cele personale ale învățătorului fiind atât de numeroase în împrejurările de azi, îi e imposibil învățătorului să le satisfacă fără de concursul binevoitor al tuturor membrilor comunei. Ș'acest concurs nu-l vor da acești țărani nici când unui om, pe care ei îl cred călăul lor. Învățătorul trebuie să purcedă mai cu blândețe, să-și câștige mai întâi o oarecare încredere, căci în baza acestei încrederi țăranii se vor plecă mai ușor decât în fața potopului de amenzi pentru nefrecventarea școlii.

Așa dar, astăzi cu toate mijloacele ce ne stau la dispoziție, obligativitatea învățământului primar e problematică. În fața rezistenței țăranului, care nu se hotărăște, să jertfească ușor folosul cel trage de pe urma muncii copilului de școală, trebuie să depunem armele.

N'au apoi încredere în cărturari și pătura conducătoare, căci în mintea lui trăesc încă icoanele călăilor de ani. În aceasta pătură conducătoare Ardeleanul n'a văzut decât tirania ungureană, Basarabeanul ținutul rusesc, iar Munteanul și Moldoveanul lăcomia și cruzimea Fanariotului. El are toată dreptatea să nu creadă în vorbele acestei păturii, căci dela aceasta i-a venit în trecut tot răul, iar în actuala pătură conducătoare se găsesc încă atâția nepoți într'u fapte Fanarioților. Purtarea acestora înbracă în umbră deasă frumoasele intenții acelor cinstiți și binevoitori. Nefiind pătruns de adevăratul rost al școlii, să nu ne mirăm, că nu e în stare să jertfească puținul folos real, răsarit de pe urma muncii copilului de școală, în schimbul folosului pe care i-l promite școala.

Față de această rezistență a țăranului nu e destul de puternică nici chiar obligativitatea prevăzută în lege, cu tot arsenalul său de amenzi școlare.

Invățătorul foarte rar poate aplica aceste amenzi așa cum le prevede legea ;

Vom depune deasemenea orice arme în fața acelor, cari nu frecventează școala din neputința în care-i pune lipsă mijloacelor materiale.

Obligativitatea cursului complementar va rămâne o ironie amară, care va compromite puterea legii. Pe lângă cauzele care-l determină pe țăran să nu-și trimită copilul regulat în cele patru clase primare se mai adaugă și altele mai evidente. Va rezista părintele, căci munca ce i-o face băiatul sau fata de 15 sau 16 ani, e cu mult superioară muncii ce i-o execută copilul de 10 ani. Vor rezista apoi cu mai multă îndârjire băieții și fetele din această vârstă. Se știe, că tinerii din această vârstă cercează șezătoriile și jocul din sat, cari fără indoială le operă o atmosferă liberă, descătușată de vigorile școlii și că această atmosferă e creiată chiar de firea lor pornită spre libertate. În fața acestei tradiții legea cade ca o umbră neputincioasă. Dacă totuși străduințele învățătorului au ajuns să impună acestor tineri obligativitatea, legea rămâne fără putere, când e vorba să ții lecții cu aceste căprioare închise în cușcă. Să spună învățătorii, cari au depus sfortări uriașe pentru ținerea cursului de adulți, câtă descurajare li s'a vărsat în suflet, când s'au convins, că nu pot ține cursuri în serile când eră joc, căci fetele în majoritate au dat întâietate jocului în locul școlii. Să spuie apoi câtă muncă zadarnică ai să depui, când vrei să propui unui flăcău sau fete întoarsă dela joc sau șezătoare. Pentru a vindeca răul

nu e destulă legea învățământului cu tot ansamblul său de amende. Trebuie să ardem răul dela rădăcină. Trebuie s'o rupem cu tradiția aceasta, care aruncă prea de timpuriu tineretul nostru în valurile unei vieți, pentru care nu este deplin dezvoltat.

Numai după sfărâmarea acestei tradiții, și după ce școala și cărturarii vor depune muncă conștiincioasă, pentru a vărsă încredere deplină în sufletul țăranului, numai atunci acesta din urmă va jertfi folosul real vizibil în așteptarea folosului de mai târziu adus din partea școlii.

6. Rezumat general.

1. *Cursul complimentar la orașe.* Cursul complimentar la orașe nu are nici un rost, căci aici rolul său îl joacă școlile secundare și profesionale superioare lui atât ca mijloace materiale cât și ca mijloace sufletești. El nu poate nici întocmi, nici completa aceste școli, nefiind decât o umbră palidă al acestora.

2. *Cursul complimentar la sate.* Secția agricolă cu deosebire ar avea aici un rost, dar i-se pun în cale următoarele piedeci:

a) *Învățătorii* titulari bătrâni și suplinitorii sunt cu totul necorespunzători nevoilor actuale chiar și la cele patru clase primare existente și se cere înlocuirea lor grabnică cu absolvenți proaspeți ai școlilor normale. Astăzi, când învățătorii tineri sunt așa de rău recompensați, suntem amenințați să ni se reducă numărul actual de absolvenți, deci în asemenea împrejurări nu vom avea cu cine înlocui bătrânii și suplinitorii necorespunzătorii.

Nu putem prin urmare înființa cursul complimentar, care reclamă noi elemente și dintre cele mai bune, când n'avem destule nici pentru cele 4 clase primare în ființă.

b) *Clădirile școlare.*

După cum am arătat la rândul său, comunele mari actual au școli corespunzătoare, care ar cuprinde și cursul de adulți; întru cât n'ar fi potrivite n'ar fi un lucru imposibil clădirea de părți auxiliare sau clădirea din nou a școlii în dimensiuni mai mari.

În satele mici însă, lucrul se schimbă; abia un mic număr de astfel de sate au clădiri școlare potrivite a cuprinde actualele 4 clase, și prin urmare le e imposibil să poarte sarcina ce le-ar veni, cu clădirile noi în vederea cursului complimentar.

c) *Ateliere și instrumente.*

Avem încă atâtea școale, care n'au modestul material didactic reclamat de cele 4 clase primare; dacă nu sunt în stare să și-l procure dovedesc, că le-ar fi imposibil să procure instrumentele și alt material didactic necesar cursului complimentar.

d) *Obligativitatea învățământului.*

Lipsa de încredere în școală, cărturari și lipsele materiale fac pe țăran, să se spună cu tărie obligativității, chiar și când e vorba numai de cele 4 clase existente.

Vrăsta înaintată a celor destinați cursului complimentar mărește motivele de rezistență ale țăranului. Actuala lege e neputincioasă față de această rezistență îndârjită.

IV.

Incheiere.

În împrejurările de azi, cursul complimentar nu găsește terenul, în care sămânța aruncată să dea roadele, la care s'au gândit făuritorii legii. O aplicare forțată a acesteia, va compromite și ruina învățământul primar, făcându-l pe țăran să-și piardă și slabă încredere ce mai are în școală și cărturari.

Experiența ne documentează fără îndoială cele spuse mai sus și cei în drept vor reveni asupra legii, dar această experiență va costa scump de tot pe întreaga suflare românească și deci nimeni nu are dreptul s'o facă de dragul unor idealuri ce vor rămâne pentru totdeauna nerealizate.

Și ca ideea cursului complimentar să nu dispară în uitare și întunec, după ce a înbătat atâtea minți lezne crezătoare, fac următoarea:

BCU Cluj / Cluj University Library Cluj

Propunere:

Să privim în jurul nostru, ca să ne convingem de sărăcia și neputința noastră în atâtea direcțiuni și deocamdată să ne mulțumim cu mai puțin. Să înființăm în toate comunele mari câte o școală de agricultură și anexele ei, care să înlocuiască proiectatul curs complimentar, pentru fete alături de acestea să ia ființă câte o școală de economie casnică. Județul să se împartă în circumscripții după numărul acestor școli, și să se oblige a frecventă aceste cursuri un număr de tineri din fiecare comună, în proporție cu numărul locuitorilor din aceea comună.

Toate comunele unei circumscripții se vor obliga să înscrie în bugetele lor anuale sumele necesare pentru susținerea acestor școli în proporția numărului de școlari, pe care-i vor avea în aceste școli.

Prin faptul, că sarcina susținerii lor se va repartiza pe un număr de 10 sau 15 comune, această sarcină va fi destul de ușoară, iar școala se va putea prevedea cu toate cele necesare.

Absolvenții acestor școli se vor întoarce la moșia lor cu o frumoasă cultură generală și specială. Ei vor fi oamenii cei mai de seamă ai comunei și vor servi ca exemplu celorlalți. Să sperăm apoi că și ceilalți le vor cere sfatul și îi vor imita în toate momentele vieții.

Respirațiunea*).

Lecțiune practică pentru clasele VI și VII ținută după treptele psihologice ale școlii active.

I. Cunoștințe vechi. 1. *Compoziția aerului.* 2. *Descrierea organelor aparatului respirator.* **II. Lecția nouă.** 3. *Respirațiunea.* 4. *Funcționarea aparatului în timpul respirațiunii.* 5. *Boalele, care pot împedeca respirațiunea.* 6. *Aer curat și vicios.* 7. *Aerizarea.*

I. Introducerea.

1. De ce are omul lipsă să poată trăi? (... de hrană). Și se poate mulțumi cu atât? (... nu). Ce-i mai trebuie? (... aer). Ce e aerul? (... un corp gazos fără care nu poate fi viață). Din ce e compus aerul? (... 78% azot, 21% oxigen, 1% acid carbonic și vapori de apă.) Ce e azotul? (... un gaz, care se întrebuințează pentru a amorți o regiune a corpului omenesc, în care să face o operație de scurtă durată, d. ex gîngeia, când se scot dinți sau măsele. Ce e oxigenul? (... un gaz fără miros, fără culoare și fără gust, dar folositor omului.) Ce e acidul carbonic? (... un gaz fără culoare, cu miros înțepător și gust acrișor). Din ce e format? (... din împreunarea a unei părți de cărbune cu 2 de oxigen). Acidul carbonic este folositor sau stricăcios? (... pentru om este stricăcios, iar pentru plante folositor). Ce putem judeca de aici? (... că Dzeu a știut bine întocmi lucrurile din lume. Ce nu e bun omului folosesc plantele și ce aruncă plantele primește omul).

2. Ce putem căpăta dacă împreună 78% azot, 21% oxigen și 1% acid carbonic și vapori de apă? (... aer). La ce folosim aerul? (... la respirațiune). Prin ce se îndeplinește respirațiunea? (... prin aparatul respirator). Din ce constă aparatul respirator? (... din mai multe organe ca: *nasul, faringele, laringele, tracheia-arteră, bronchiile și plămîniile*). Care e deci cel dintăiu organ al aparatului respirator? (... *nasul*). Ce e *nasul*? (... începutul aparatului respirator). Unde e așezat? (... în mijlocul feței). Ce formă are? (... are formă regulată a unei

* Lecția a fost ținută în 21 Faur 1926, la școala primară de stat din com. Voila din prilegiul cercului cultural al învățătorilor din jur, fiind de față și elevii cl. VI. școlii normale din Făgăraș.

piramide mici ce stă cu vârful în sus. Ce are la bază? (... are 2 găuri numite *nări*, care sunt la gura lor împodobite cu niște firicele de par, care nu lasă pravul să intre în nas. Nările sunt căptușite cu o membrană mucoasă, care secretează un lichid omoritor de microbi. Nările sunt despărțite una de alta prin un perete zgârcios. Nările răspund prin ceriul gurei, tocmai deasupra laringelui.

Care este al doilea organ al aparatului respirator? (... faringele). Cum am numit acest organ, când am învățat despre aparatul digestiv? (... înghițitoare, fiindcă prin ea se duce hrana în stomac, și care în vremea, când nu mâncăm este acoperită cu *omușorul* [o prelungire a valului ce e pe cerul gurei] și care ridicându-se când înghițim împiedecă mâncarea și beutura să pătrundă în partea de dinapoi a nasului.

Care este al treilea organ al aparatului respirator? (laringele). Unde e așezat? (... la rădăcina limbei, în partea dinainte și din sus a gâtului. Laringele se poate asemăna cu o cutie deschisă în sus și în jos, a cărui pereți sunt formați din două zgârciuri suprapuse. Cel de deasupra se vede bine la bărbați și se cheamă, mărul lui Adam. Cel de jos este mai mic și abea se poate simți cu degetele. Deschizătura de deasupra a laringelui se numește *glotă*, iar căpățelul care o acopere, când mâncăm sau bem, se numește *epiglotă*. La mijlocul laringelui înlăuntru sunt coardele vocale în număr de 4. Când ele ajung în legătură cu aerul vibrează (tremură) și astfel căpățăm *vocea*. Căptușala laringelui este o continuare a celei din fundul gurei. E foarte simțitoare. Atinsă de aer rece sau corpuri străine produce îndată tusea.

Care este al patrulea organ? (... trachea arteră). Cum e acest organ? (... este în forma unui tub cilindric, care conduce dela laringe la bronchii. Are lungime de 12 cm. și lărgime de 2 cm. E făcut din 16—20 inele zgârcioase așezate unele peste altele. Fiind format din zgârciuri destul de tari își păstrează lărgimea, așa că aerul intră ușor și ese ușor.

Al cincelea organ? (... sunt bronchiile). Din ce constau? (... din 2 țevi, care intră în cele 2 plămâni. Fiecare după intrare, se împarte în o mulțime de ramuri și rămurele tot mai mici și mai numeroase. Capetul rămurerelor se termină în niște pungulițe mici, a căror pereți sunt căptușiți cu vinișoare subțire. Păreții ramurilor și rămurelelor sunt croiți din materii zgâr-

cioase, care le pot țineă totdeauna deschise și astfel aerul poate pătrunde cu înlesnire în toate direcțiunile.

Și, care e cel din urmă organ al aparatului respirator? (. . . plămâni). Câți plămâni are omul? (. . . doi, unul la dreapta și altul la stânga. Amândoi sunt așezați în coșul peptului. Sunt despărțiți de restul interiorului omenesc, prin o membrană subțire numită: *diafragmă*. Plămâni stau cu baza în jos și vârful în sus. Doftorii învățați ne spun, că plămâni constau la omul mare din 1700—1800 milioane de beșicuțe, iar suprafața acestora, dacă ar fi puse unele lângă altele ne dau o extindere de 200 m². Beșicuțele sunt grupate tot cam 11—15 laolaltă, în forma unor ciorchine de struguri. Coloarea plămânilor ar trebui să fie roșie. La unii oameni e însă negricioasă, din cauza cărbunelui ce se produce prin ardere. Invălișul plămânilor să numește *pleură*.

Dacă noi punem în legătură aceste 6 organe ce aparat căpătăm? (. . . aparatul respirator). La ce întrebuițăm aparatul respirator? (. . . la respirațiune). Atenți copii! Astăzi vom vorbi despre felul cum lucrează organele aparatului respirator. Să băgați bine de seamă la lucrurile ce vi-le vom povesti, în lecțiunea cea nouă, fiindcă dela felul cum ve-ți înțelege-o, depinde și sănătatea voastre în viitor.

II. Tractarea.

4. Ce se întâmplă cu noi dacă ne prindem cu mâna nasul și gura? (. . . ne nădușim). Pentru ce? (. . . aparatul respirator nu poate primi aerul de care are lipsă). Ce s'ar întâmplă dacă noi am fi siliți să stăm așa mai multă vreme? (. . . aparatul respirator și-ar întrerupe funcționarea și noi am muri). Se întâmplă și astfel de cazuri, (. . . da, când tâlharii ca să poată fură, stăpânilor de case le leagă mâinile, iar în gură le vără mototoale de cărpe; apoi nenorociții, cari se aruncă în ape mari și se înecă neștiind inotă; ori oamenii păcătoși, cari în desperarea lor se spânzură.

Ce simțim noi, când ne luăm mâna de pe gură și nas? (. . . cum coșul peptului se lărgește și aerul intră în lăuntru). Cum se numește această lucrare? (. . . inspirațiune. Ce urmează apoi? (. . . coșul peptului se contrage și aerul folosit ese afară). Dar aceasta? (. . . expirațiune). Dar împreunate aceste 2 lucrări într'o succesiune alternativă? (. . . ne dau respirațiunea). Așadar

cum se întâmplă respirațiunea? (... aerul intră pe nas. La gura nărilor se descarcă de prav, mai apoi se încălzește. Din nas aerul trece pe dinaintea faringelui și intră în laringe. Din laringe aerul trece în bronchii, iar prin canalele acestora ajunge până în beșicuțele plămânare. În țesătura acestor beșicuțe plămânare, se găsesc vinișoarele cu niște pereți foarte subțiri, prin cari sângele vine în atingere cu aerul, din care inprumută oxigen și îi dă în schimb acidul carbonic și aburii de apă adunați de el din corpul omenesc.

Cercetându-se compoziția aerului, care intră în plămâni prin inspirație, și a celui care ese afară prin expirație s'a dovedit că e mare deosebire. Și anume: când el intră duce cu sine 78% azot, 21% oxigen, 1% acid carbonic, și vapori de apă. La eșire aerul aduce tot atâta azot, 16% oxigen și restul 4¹/₂% acid carbonic, și 1¹/₂% vapori de apă. Va să zică azotul a rămas pe loc, oxigenul a scăzut cu 5% și această scădere e înlocuită cu tot atâta acid carbonic, și vapori de apă. Acest schimb, sau împrumut reciproc dintre sânge și aer, este aceia ce înțelegem noi sub respirațiune. Și dacă ar fi acum să precizăm ce e *respirațiunea* am putea spune că este: *schimburile gazoase, ce să fac între aerul atmosferic și sânge*). Această definiție se scrie pe tablă. Apoi prin întrebări ajutătoare se repeteste odată de douăori, felul cum se întâmplă respirațimsem. Să inzistă asupra definiției, până elevii îi înțeleg bine rostul. Procedura ar fi cum următoarea :

4. Când inspirăm volumul plămânilor crește. Când *expirăm* volumul plămânilor scade. Mărirea și scăderea plămânilor o ajută materia elastică din care sunt alcătuite beșicuțele plămânare precum și diafragma cu mușchii coastelor.

Aerul intră în plămâni în urma presiunii ce el exercitează asupra corpului omenesc, apăsând asupra corpului omenesc cu o putere de 1 Kgr. la 1 cm². Și fiindcă la inspirațiune coșul peptului se lărgește și aerul dinlăuntru se rărește, cel de afară fiind mai des și astfel mai tare răsbește ușor în interiorul peptului*). Sângele e împins la plămâni de inimă. La intrare el e vânat închis, în urma acidului carbonic strâns din corpul omului. Subtras în plămâni acest acid carbonic și înlocuit cu

* Invățătorul aici revine la legea după care funcționează foii în lucrătorearea ferariului.

oxigen, se înroșește, primește din putere și căldură și astfel premenit pleacă din nou la inimă, care îl înprăștie iar în tot corpul.

La minut un copil de măsura voastră respiră de 20 ori. Omul mare de 16—18 ori. Deodată poate intra în plămâni $\frac{1}{2}$ l. aer. Plămâni dispun de o capacitate până la 5 l. aer. Omul mare are lipsă la ceas de 22 l. oxigen și dă afară 21 l. acid carbonic. În 24 ore trec prin plămâni 20.000 l. sânge, deși omul mare dispune abea de 6 l.

Ce se întâmplă cu plămânii când inspirăm? Dar când expirăm? De ce e ajutată mărirea și scăderea plămânilor? Cum ajunge aerul în plămâni? Dar sângele? Cum e sângele la intrarea sa în plămâni? Dar la eșire? Ce-a provocat această schimbare? (. . . respirațiunea, prin extragerea din sânge a acidului carbonic și a vaporilor de apă și înlocuirea lor cu oxigen, îl rosește dându-i putere și căldură nouă de a putea cutreera corpul omenesc). Acest rezumat încă se scrie pe tablă ca continuare dela definiție.

De câte-ori poate respiră unul dintre voi la minut? Dar la oră? Dar la zi? Cât aer intră în plămâni la o singură respirație? Cât aer intră în o minută? În o oră? Dar în o zi? Cât oxigen folosește omul la ceas? Dar la zi? Cât acid carbonic delătură plămânii la ceas? Dar la zi? Câte rotațiuni face sângele pe la plămâni, dacă omul are numai 6 litri, iar plămânii oxidează la zi 20.000 l.? Dacă timpul nu e suficient pentru lucrarea acestor probleme, ele se vor face cu privilegiul orei de aritmetică.

5. Când va fi la om respirațiunea normală? (. . . atunci când toate organele aparatului respirator sunt sănătoase). Ce poate urmă deci? (. . . aceia, că dacă unul din organele aparatului respirator ar fi nesănătoase, respirațiunea poate fi împedecată). Da copii, să știți, că sunt multe cauze și boale în viața oamenilor, care pot să ne îngreuneze respirațiunea. Să începem cu nasul.

Dacă în nas ne intră din negrije lucruri rotunde ca boabe de fasole porumb, nările se înfundă și respirațiunea e împedecată. Tot așa se întâmplă, când avem la nas *umfiături* provocate din lovături sau căzături. La alții se ivesc în nări bureți (crescături de carne) așa numiții *polipi*, cari se pot delătură numai prin operație. Greutăți ne face și *guturalul*, care aprinzând (inflamând) pelița mucoasă, secretează lichidul albicios, care înfundă nările.

Aceste cauze sunt trecătoare și respirațiunea după un timp se restabilește. Mai rele sunt boalele de sânge, care atacă și distrug nasul și astfel primejdiesc răsufierea pentru totdeauna.

Mare greșeală fac cei ce respiră prin gură. În cazul acesta aerul nu se curăță nici de praf nici nu se încălzește. Aerul ajungând rece la gât, laringe și bronchi poate da naștere la durere de gât (anghină), la răgușală (laringită) și la tuse (bronchidă). Dacă răceala e mai mare, atunci se provoacă aprinderea laringelui. În împrejurarea aceasta căpătăm o tuse supărătoare, dureroasă înpremuată cu flegmă. Boli de laringe mai poate produce *fumatul* la etate prea crudă și *alcoolismul*. Cea mai rea este însă *oftica de gât*, care produce răni. Tusa e și mai rea, iar în flegmă întâlnim sânge. Respirația să face foarte greu, și bolnavul are dureri, când înghite. De la laringe oftica trece la plămâni și pe bolnav îl onoară. Tot la laringe se poate ivi și *racul*, care chiar dacă se operează se ivește din nou și bolnavul se prăpădește.

Respirația poate fi împedecată și în tracheia arteră, dacă e strâmtată prin vre-o umflătură, sau prin intrarea în ea a unui corp rotund ca: ban, bumb ori altceva. Ca să încunjurăm moartea se ajută prin operație, introducându-se în ea țevi de argint, până rana se vindecă.

Tot în urma răcelii se pot infundă cu flegmă groasă pe o întindere mai mare sau mai mică și canalurile bronhiilor. Respirația se face anevoe. Dacă omul se îngrijește în 4—5 zile flegma se coace și canalurile se curăță. Dacă strâmtorarea canalurilor e de natură nervoasă, atunci se ivește *suspinul*, sau *astma*, de care nu ne mai putem scăpa. Pe lângă o bună îngrijire, feriiți de excese în mâncare, beutură, mișcare și iritare totuși se poate suportă.

Și în sfârșit respirația poate fi împedecată prin boalele plămânilor, care fiind de multe feluri, noi pomenim două ca cele mai cunoscute; *aprinderea* și *tuberculoza*.

Așadar prin ce poate fi împedecată respirația? (. . . prin diferite boale de care pot suferi organele aparatului respirator. De ce boale poate suferi nasul? (. . . de umflături, polipi, guturaiu și boale de sânge). Dar laringele (. . . răceală, fumat, alcoolism, oftica de gât și rac). Bronhiile? (. . . susprin sau astmă). Plămânilor? (. . . aprindere și tuberculoză. Care e deci rezumatul,

celor învățate în această parte a lecției noastre? (... Respirațiune normală se face cu organe sănătoase. Boalele, care pot împedecă aparatul respirator sunt: guturaiu, polipi, boli de sânge, fumatul, alcoolismul, offica de gât, racul, astma, aprinderea și tuberculoza). Acest rezumat încă se scrie pe tablă.

III. Incheierea.

6. Dar presupunând, că organele aparatului respirator sunt sănătoase, de ce este absolut nevoie la respirație? (... de aer). Orice fel de aer? (... nu. Avem lipsă de aer curat). Și unde găsim acest aer curat? (... în atmosferă). De aceea cum se mai numește? (... aer atmosferic). Cum e aerul în camerele unde petrec mai mulți înși în odaia de locuit, durmit, școala, cârciuma, casa de șezătoare, etc? (... în astfel de locuri aerul e viciat (stricat) din cauză, că oxigenul s'a utilizat și locul lui e întrecut cu acid carbonic și vapori de apă). Și voi credeți că aerul se corupe numai prin respirație? (... el se strică și prin sudorife ce transpiră prin piele). Și oare e bine să petrecem mai multă vreme în aer stricat? (... nu). Pentru ce? (... fiindcă simțim dureri de cap, amețeală, greață, sufocațiune (inecare). Și cum scăpăm de aceste indispoziții (neplăceri)? (... dacă părăsim locul, și eșim în aer curat). Altfel nu ne putem ajuta? (... ba da, dacă premenim aerul, fie local public sau locuință particulară, chiar dacă în ea zace un morbos). Ce facem în cazul acesta? (... îl învelim bine pe bolnav și de 2—3 ori îl premenim la zi, dimineața, la amiazi și seara. La școală acest lucru se face în recreație. În ateliere după ce se oprește lucrul).

7. Cum numim noi premenirea aerului cu o singură vorbă? (... aerizare). Aerizarea poate fi de două feluri *naturală* și *artificială*. *Naturală* e prin deschiderea ușilor și a ferestrelor, iar *artificială* prin aplicarea ventilatoarelor, cari funcționează automat prin ajutorul vântului, gazului, vaporilor sau electricității.

Deci când se fac locuințe sau localuri publice de ce trebuie să se țină seamă? (... de terenul unde se așează, de mărimea ușilor și ferestrelor, de capacitatea odăilor (salelor) 14 m.³ aer la persoană) și împrejurimi, adevă să nu fie în apropiere: closete, băligare, sau alte terene nesănătoase.

Ce avantagii îmbie omului aerul curat? (... regulează circulațiunea sângelui și bătăile inimei. Ușurează mistuirea, dovadă

pofta de mâncare a omului ce-și petrece viața în plin aer (țărani la câmp, ciobanii la munte, lucrătorii la pădure, față de muncitorii orașelor mari, sau slujbașii cancelariilor. De aceea vara lumea dela orașe fugе la țară, băi (stațiuni climaterice), pentru a se întări pe restul anului, timpul ce trebuie să-l petreacă în aer mai puțin curățit. Aerul curat dă sănătate scăpându-ne de multe boale de inimă, stomac și plămâni. Zicerea din urmă încă să poate scrie pe tablă.

Atenți! Aceea ce am învățat noi astăzi despre respirațiune, se găsește mai pe scurt și în „Cărțile voastre de cetire“ la pag. 266 buc. 162. Citește N! Se citește textul întreg. Elevii sunt lăsați să caute expresiunile neînțelese de ei. Învățătorul le explică. Textul se completează cu lucrurile povestite de învățător, și cu cele notate pe tablă. Aduse în strânsă legătură unele cu altele, lecția nouă se poate lăsa cu toată încrederea ca pregătire pentru ora viitoare de igienă.

Voila, 1926.

Traian Șuteu
inv. dir.

CRONICĂ.

In atențiunea domnilor prezidenți ai secțiilor județene.

Domnii prezidenți și cassieri ai secțiilor, cari n'au achitat cassierului general nici până azi cota cuvenită Asociației pe anul 1925—26 din taxa ce trebuie încasată dela membri, sunt rugați din nou cu insistință să adune și să trimită Asociației partea cuvenită. Asociația are cheltueli, cărora nu le poate face față, fără ca membrii să-și îndeplinească regulat, datoria ce o au față de ea.

*

Un desen grăitor. La un cerc cultural din județul Constanța se terminase ședința intimă și învățătorii discutau asupra situației lor materiale. Mai ales cei tineri, cei fără locuință și fără lemne de foc, erau tare amăriți. Unul dintre ei, bun desenator, se ridică din bancă zicând: „Am să vă arăt eu în chip situația noastră“. Trece la tablă, ia creta desemnează întâiu o hodoroagă de căruță, o încarcă ca un desen, reprezentând școala primară cu șapte clase, școală de adulți, șezători sătești, activitate extrașcolară. La căruță inhamă o mârțoagă de cal, de-i ieșiau coastele prin piele, și scrie pe el: *Învățătorul român*. Visițiu (cociș) eră ministrul Instrucțiunii, care cu un biciu mână mârțoaga, ce se opintia din greu să tragă căruța. Pe nările mârțoagei ieșiau aburi cu literele: Pe lună 2400 lei“.

*

Foaia Noastră. Dela 1 Ianuarie încoace, colegul nostru dl *Victor Lazăr*, care e și redactor la revista „Învățătorul“, scrie o foaie pentru popor. *Fondul* e pentru popor, ca și pentru intelectualii dela sate, *forma* e însă curat populară. În cele 18 numere apărute până acum se cuprind o mulțime de articole de învățătură și educațiune, Istorie și Geografie, Igienă, Științe, agricultură, creșterea vitelor, legumărit, drept, apoi sfaturi scurte, informațiuni economice și financiare, știri de pretutindenii. Articolul prim cuprinde totdeauna indemnuri, spre bine. Foaia dă și

știri *politice* din țară și din străinătate. Tot ce se scrie în aceasta foaie-revistă, e cu lămuriri, așa ca să poată înțelege oricine. Se înțelege, că informațiunile *politice*, cu toate că sunt numeroase, nu vizează nici un partid, scriitorul acestei foi nefiind în regimentat în partidele politice. Ea poate înlocui și în privința aceasta la sate gazetele politice zilnice, puțin accesibile mai ales pentru punga noastră. În *foliță* se dau reproduceri de povestiri de-ale scriitorilor noștri buni, poezii populare și alte lucruri de distracție. Felul, cum e scrisă foaia, e apretiat de o mulțime de preoți și învățători, ca și de țărani cărturari de-ai noștri. Prin felul, cum e alcătuită, *Foaia Noastră* constituie o lectură bună și în școala de adulți. Dar ea cuprinde și mult material pentru conferințe populare. De oarece foaie de felul acesta nu avem, o recomandăm, pe lângă alte foi, care apelează la cititorii dela sate, tuturor cărturarilor. O recomandăm cu atât mai vârtos, că neavând nici un sprijin dela cei mari, e avizată să se susțină din abonamente și ar fi pagubă ca din lipsa de interes față de ea, frumoasa muncă a colegu'ui nostru să fie zădărnicită. Foaia apare săptămânal în format de gazetă, opt pagini și costă 140 lei pe an. Abonamentele și cererile pentru numere de probă se adresează: Admin. Foaia Noastră, Cluj, Str. Memorandului 22. Cei ce vor să aibă colecția întreagă a acestei foi-reviste, e bine să o aboneze începând dela 1 Ian. a. c.

*

† Vasile Stroescu. Boerul basarabean și marele român a trecut, după o scurtă boală, la cele veșnice, în luna Aprilie. Școala românească din Ardeal și slujitorii ei pierd pe binefăcătorul lor din zilele de asupraire străină. Faptele acestui Mecena sunt o pagină frumoasă în istoria culturii românești. E regretabil, că astăzi, în patria mărită, se găsesc atât de rar oameni, cari să jertfească pentru operile de cultură. Ar fi interesant un tablou al celor înbogățiți după războiu și alături de numele lor jertfa lor pentru instituțiile de ridicare ale acestui neam. Astfel s'ar cunoaște deosebirea între boerii de viță veche și profitorii stărilor de după războiu! Pentru a păstra în amintirea generațiilor viitoare figura lui Vasile Stroescu, școalele ridicate din dania lui să-i poarte numele, iar cele cari au primit daruri mai mici să-i așeze portretul în clase și cancelaria școalei. (C. Iencica.)

*

Cercul cultural Cluj. Pentru a trage cât mai mult folos din ședințele acestui cerc, în anul acesta s'au discutat mai multe chestiuni practice: Desenul în școala primară; Lucrul manual în școala primară; Muzeul școlar. Rezumatul conferinței din urmă îl publicăm pentru a se putea orienta și colegii din satele depărtate de ce material e nevoie într'un muzeu școlar. Colectiionarea lui va depinde și de regiunea unde se găsește școala. S'ar putea face un schimb interesant între diferite școli. (C. I.)

*

Nouii inspectori școlari. Dl Gheorghe Tulbure, inspector școlar din Oradia și dl Emanuil Eremie, directorul școlii primare No. 5 din Cluj în cursul lunii Aprilie a. c. au fost delegați de către Ministerul instrucțiunii publice ca inspectori școlari. Și anume, dl Gh. Tulbure, ca inspector general al învățământului primar din Transilvania, în locul dlui Gh. Stoenescu și dl E. Eremie, ca inspector al învățământului primar la Regiunea III. Cluj, în locul dlui Hariton Constantinescu, cari au fost revocați.

Nouii inspectori s'au ridicat din rândurile noastre și cunosc bine situația specială și frământările învățătorimei din Transilvania. De aceea avem credința, că multele neajunsuri și neîndreptățiri, ce o bună parte a învățătorimii din Transilvania a trebuit să le îndure în urma feliului cum au fost privite lucrurile de aici de către antecesorii, cari n'au voit să le înțeleagă și aprofundeze, în cele din urmă, prin concursul ce-l pot da, vor fi soluționate în mod satisfăcător.

*

† **Ioan Deva**, învățător în Blaj, după un serviciu neîntrerupt de 33 de ani în slujba școlii românești, a încetat din viață în vârstă de 53 ani.

Fie-i țarina ușoară!

*

O Rectificare. Revenând asupra unei notițe publicate în Nrul trecut al Revistei noastre, cu privire la pensionarea învățătorului Ilarion Bozga din Prundul Bârgăului, județul Năsăud, aflău că întrucât privește Revizoratul școlar din Bistrița și-a făcut pe deplin toată datoria. Luăm act cu plăcere.

*

Cărți, Reviste.

„Călăuza administrației școlare“. Se simțea ardentă nevoie de o lucrare, care să cuprindă în mod special și amănunțit toate instrucțiunile referitoare la ținerea gospodăriei școlii, a întreținerii materiale, a contabilității și alte lucruri privitoare la serviciul învățătorului. Eră necesar, ca aceste chestiuni să fie espuse și redactate într'o formă și prin exemple, încât să poată fi înțelese pe deplin de fiecare învățător. Aceasta lipsă acum însă este îndelăturată prin lucrarea „Călăuza administrației școlare și a comitetelor școlare“ compusă de dl Dumitru Mărgineanu subrevizor școlar de administrație și contabilul com. școlar al jud. Sălaj. Cartea cuprinde un bogat material de felii cum trebuie să se facă o administrație școlară, în ce conzistă aceasta administrație și rostul unei bune administrații în ridicarea misiunii educative și de ordine pe care chemată este a o reprezintă școala în mijlocul societății. Fără o bună administrație școlară nu poate fi vorba, de o activitate sistematică și rodnică a școlii. Toate lucrurile trebuiesc făcute la timpul lor și în forma ce li se potrivește mai bine. Metodele, de care trebuie să se folosească învățătorul pentru a administra bine și cu ușurință școala sa, sunt pe larg tratate în cartea dlui Mărgineanu.

Și când ne gândim, că învățătorii noștri în genere tocmai sub raportul administrării școlii, pe care o conduc, stau mai slab și din felii cum conduc registrele, cataloagele și în genere întreaga corespondență a școlii, adese ori au cele mai multe neplăceri cu organele de control, de aceea ar fi bine ca îndrumările și instrucțiunile cuprinse în opul mai sus amintit să fie cetite și aplicate întocmai de cât mai mulți colegi.

Cartea se poate procura de la autor din Zălau. Costul 50 Lei. O recomandăm tuturor colegilor, dată fiind importanța problemelor de care se ocupă și care ar fi bine să fie cunoscute de către toți.

*

N. Nistor, subrevizor școlar — *Activitatea Comitetului central de construcții școlare în jud. Sălaj în anul 1924—25.* Într'o broșură de 67 pagini ni se înfățișează munca sistematică și rodnică, pe care acest Comitet a depus-o în interesul soluționării acestei mari și frumoase probleme. Opera săvârșită este cu atât mai frumoasă, și conducătorii ei sunt cu atât mai vrednici de a li-se exprima toată recunoștința, cu cât țara Sălajului, bogată și mănoasă, eră sub raportul cultural încă o revendicare a noastră istorică. Țara lui Bărnăuțiu, nu mai putea rămâne-neglijată și poporul bun, care muncește ogoarele ei, aveă dreptul primordial, ca să i-se deschidă drumurile pentru progres și bunăstare culturală, ceace s'a făcut acum prin aceasta operă.

Noi dorim, ca roadele ce vor rezultă de pe urma activității Comitetului școlar din județul Sălaj, să fie un sprijin de nădejde în viitor pentru toți, cari avem preocupări față de cultura ce trebuie să se dea maselor populare și felicităm pe toți cei ce au contribuit cu gândul și obolul lor la înfăptuirea și realizarea unui program școlar atât de bogat și în primul loc ne împlinim o datorie de cronicari de a remarcă meritele organelor școlare din acel județ, care au condus la bun sfârșit aceasta grea îndatorire.

*

I. C. Petrescu: Școala activă. Bibl. ped. a Casei școalelor București 1926. Prețul 60 lei. Această interesantă monografie este precedată de o prefață a dlui G. G. Antonescu, prof. univ. În numărul viitor al revistei vom publica o amănunțită dare de seamă. Sfătuim pe colegi de pe acum să-și procure lucrarea aceasta, care este o sinteză asupra acestui curent modern al pedagogiei. (C. I)

*

De mare însemnătate pentru Desemn! Se aduce la cunoștința colegilor învățători de școală primară, că la învățătorul Anton Hosztinszky din Oravița m. (Jud. Caraș-Severin) se poate procura diferite modeluri de desemnuri originale ale elevilor pentru învățători. Anume: Pentru cl. I. 15 foi 20 Lei, pentru cl. II. 15 foi 30 Lei, pentru cl. III. 20 foi 50 Lei, pentru cl. IV. 20 foi 50 Lei, pentru cl. V. 20 foi 50 Lei și pentru VI. cl. 20 foi 50 Lei. O colecțiune cu 25 foi din toate clasele, pentru școală neîmpărțită 40 Lei.

Trimirea fără porto, dacă prețul se primește înainte.

Tabloul persoanelor care au colectat pentru „Căminul fetelor de învățători” din Cluj.

(Urmare).

Clemente Maxim Deviciorii mici L 10, Anuța Mureșan 40, Nicolaie Moldovan Măluț 25, Dumitru Lazar C. Gârbău 238, Aurelia Chindriș Groși 100, Iuliana Cupșa Gherla 81, Eugenia Pioraș Gherla 20, Ludovic Borbely Sic 20, Rosalia Burdea Bârlea 60, Grigore Tulbure Top 30, Ilarion Nistor Someștui 75, Valeria Suciș Mediaș 115, Ilie Bunea Iacobenii 20, Petre Dan Sighișoara 20, Ioan Togan Sighișoara 152-75, Mihail Lampa Copșa mică 183, Ioan Calborean Selișteac 92, Elisabeta Mofteni Coreș 105, Dumitru Stoia Călvașer 70, Valeriu Ilea Buia 22, Ioan Brumbea Ciucul-mare 40, Andreiu Dragota Baicuț 25, Victoria Alexandru Sighișoara 125, Ioan Fleșac Fântâna 40, George Andron Ferihaz 25, Sultana Ciulciu Cohalm 60, Gruia Novac Șona 20, Mihail

Cârje Colbor 39·25, George Lupșa Noul săsesc 100, Elie Câmpian Agârbici 30, Varga Eremie Ciucor 100, Domnica Niculescu Sighișoara 330, Victoria Mircea Daneș 62·50, Emil Vodă Ormeniș 100, George Porime Frâua 10, Dumitru Martin Rodbou 5, Nicolae Laurențiu Bacnea 112, Valer Tufescu Bazna 80·50, Todoran Iuliu Bica 100, Mihail Tătar Cetatea de Baltă 20, Dumitru Muntean Chirilău 151, Gheorghe Sabău Diciosânmărtin 50, Valer Platou Lăsind 100, Ioan Ciotloș Nadeșul săsesc 125, Iustina Haluciu Prostea mică 51, Ioan Boeriu Fiemandru 200, Maria Orăștean Blăjel 43, Maria Maier Cetatea de Baltă 20, Ana Muntean Diciosânmărtin 1100, Școala prim. de stat Laslăul Român 41, Emanuil Bărbulescu Pesac 164, Trifon Laucoc Ferendie 63, Școala normală de fete Lugoj 400, Ioan Cișmaș Firiteaz 20, Teodor Blădar Ictar 30, Iuliu Peticu Chizătău 109·50, Iuliu Hârtau Băile Buziăș 183·50, Alexandru Lazar Cadar 88, Constantin Mihaiu Sinerseg 20, Alex Boja Timișoara 100, Moise Băcilă Duboș 24, Gavril Rejep Chizdia 75, Alexandru Cristfonde Arpadre 205, Ludovic Pop Ozume 55, Gheorghe Popoviciu Zagore 20, Ioan Ganea Brețea 56·25, Elena Freiman Brețea 80, Virginia Boit Poiana Sărată 62·50, Maria Bobeș Buzău in torsătură 70, Victor Petrescu Ch. Mărtănuș 80, Nicodin Băgui Buzău întorsătura 10, Gheorghe Resiga Vidra Ardie 20, Simion Crainic Vaidasăg 44·25, Elisabeta Senedrea Câmpeni 215, Școala primară Hidiș 35, Ioan Moldovan Sânmihaiu de jos 54, Dionisiu Luca Sânger 20, Ana Matei Baia de Arieș 20, Gheorghe Vasilă Câmpeni 615, Vasilie Moga Chinițeluicul de câmpie 40, Corneliu Hârșau Chinițeluicul de câmpie 70, Teodor Hurducaci Ghimișul de Arieș 140, Maria Feliete Negruțiu Ghimișul de Arieș 70, Traian Florea Hidiș 35, Atanasiu Botezan Ludoșul de Mureș 290, Ioan Moga Secalul de câmpie 20, Emil Mureșan Turda Nouă 590, Eugenia Bordan Ghirișul de Arieș 316, Chirilă Miron Bercluș 36, Vasilie Macavei Ceanul Deșert 20, Octavian Brânză Hășnuș 158, Corpul didactic Sculea de câmpie 110, Mateiu Gușilă Tritul de jos 190, George Stoica Vereșmort 30, Pavel Cișmaș Turda 110, Vasilie Roșca Turda 20, Silvia Lazar Turda 200, Școala primară Țicud 70, Liviu Rusu Săcolul de câmpie 20, Rev. școlar Turda 60, Maria Cadar Turda veche 112·50, Valeria Pașca Săcel 20, Ioan Perde Hărăstăș 100, George Negruțiu Lechnița de Mureș 30, Nicolaievna Vera Cubolta 123, Ioan Suzan Bogdana Negrești 100, Constantin Constantinescu Barbatești 116, Constantin Danielescu R.-Vâlcea 26, Roșca Gîrgore Tanatau 71·5é, Vasile Turculeț Pătești Deleni 120, Vasile Olinuci Păteștii de sus 100, Elisaveta Lazarovici Păteștii de jos 150, C. Deoclețian Sichirlichitai 340, Guși Apostolescu Babadag 20, D. Nețescu Tulcea 100, Lăluțui Leon Cluj 1000, Basarab Valeria Romos 20, Dir. școl. prim. de fete No. 1 Lugoj 260, Dir. școl. prim. izr. Lugoj 179, Dir. școl. izr. Cluj 468, Dir. școl. izr. „Tarbut“ Cluj 408, Ioan Căprariu Șieu Măgheruș 25,

Petru Budileanu Poiana sărată 40, Nicolae Niculiciu Cincid mare 295, Nicolae Băcilă Ucea de jos 63, Nicolae Russu Sitabuzău 20, Directorul Liceului C. Brediceanu Lugoj 141, Vasilie Popa Șoroșag 24, Aurel Bălan Petroman 40, Emilian Sava Sânger 25, Ioan Petruțoniu Tisa 28, Alexandru Moldovan Reghin 200, Cornelia Pop Aiudeleag 30, Alisa Iacobescu Cuzdrioara 35, Gheorghe Pop Hoghir 36, Matei Emil Stânceni 100, Valer Casian Săcălaig 30, Alexandru David Mihalt 30, Ioan Munteanu Oarda de jos 20, Gheorghe Zach Viile Satu-Mare 120, Ioan Păcală Preșmer 116, Luca Ilias Baia-Sprie 20, Solomon Bistrau Jupa 49, Pavel Dârlea Ineu 120, Gheorghe Catană Grebul 60, Constantin Man Lăpușul unguresc 210, Petru Opincaru Sebeșul săsesc 30, Ioan Peșcariu Cluj-Mănăstur 200, Iacob Muntean Teuș 40, Ioan Zipi Someșsat 60, Ioan Răchițan Galeș 20, Udrian Rațin Beldin 20, Gavril Câmpian Gâlpaiia 20, Volna Stanasic Sălcuta 10, Ilie Mihai Mihalt 160, Silvestru Nestor Intregalde 40, Alexandru Terebeșiu Căreșeu 89, Ioan Pop Negreni 14·50, Ioan Costa Tăuț (Bătar) 140, Simion Lazar Cucerdea 50, Ioan Tanase Barăbanț 75, Cornelia Sângeorzan Belin 56, Ioan Spärcher Zărnești 100, Școala prim. No. 3 Vasilie Fărcaș Satulung 300, Eugenia Stoicovici Mihai Viteazul 200, Teodor Pașca Copalnic-Mănăstur 50, Ioan Bănescu Râmnicul-Vâlciu 465, Iosif Ludu Luța 20, Maria Flucuș Săcel 60·25, Coriolan Podrumar Simandul de sus Arad 40, Butuariu Nicolae Telec Bicar 20, Cornel Pop Balcan (Hirij) 70, Alimpiu Morar Deag p. Ierinuț 100, Nicolae David Presaca de secaș 100, Teodor Schian Coroi-Sânmartin 30, Gheorghe Daniel Căstăn p. Orăștie 84, Ioan Cociorva Ghirolt p. Sclod 40, Gheorghe Halaruvici Sâncraiu 270, Ioan Marcu Sângeorgiul-Român 120, Ioan O. Damian Roșia de Secaș 38, Gheorghe Păcurariu Tilișca 40, Simon Vasilie Cârmeș 138·25, Rus Irimie Turda veche 50, Gabriel Zaharie Cârpa 120, Petru Brudașca Poieni 100 lei, Scurta Nechita Boieni mare, Ileandamare 100 lei, Cherecheș Paul Satu-Mare 136 lei, Pora Andrei Cluj 700, N. Boteanu șc. prim. de stat Georgiul de jos 340, Ferghete Gheorghe Inchistea Michigan 2000, Direcțiunea școalei Centrale Hunedoara 150, Ioan Rumen Cojocnă 60, Alexiu Gibu Daia-Română 68, Ioan Moldovan Ghiulatelec 90, Bucur Ioan Mogoș Valea-Oarmei 40, Ungur Augustin Satu-Mare 100, Onigașu Vasilie Serețel 164, Pop Vasilie Draghia 25, Pop Patriciu Supurul de jos 30, Buza Petru Cluj 395, Prunes Demetriu Boșea-Română 40, Chișiu Erenia Chejea 40, Centeiu Moise Șirnea 120, Șantciu Ioan Păclișa 10, Guga Gheorghe Răcăjdie 40, Pușcariu Ioan Iosif Moeciul de jos 278, Bica Ioan Perșani 40, Todușin Ioan Sâncea 60, Taus Leonte Țânțari 50, Bobanga Toma Șebeșul de jos 100, Terente Maria Romului 170, Pop Nicolae Huedin 140 Lei.